

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Provádění exkurze u Hasičského záchranného sboru
ČR pro žáky středního odborného vzdělávání

The realization of a field the Fire station
for pupils secondary technical school

STUDIJNÍ PROGRAM

Specializace v pedagogice

STUDIJNÍ OBOR

Učitelství praktického vyučování a odborného
výcviku

VEDOUCÍ PRÁCE

Ing. Kateřina Mrázková

KOŠŤÁLOVÁ

ZUZANA

2020

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení:	Košťálová	Jméno:	Zuzana	Osobní číslo:	478610
Fakulta/ústav:	Masarykův ústav vyšších studií (MÚVS)				
Zadávající katedra/ústav:	Oddělení pedagogických a psychologických studií				
Studijní program:	Specializace v pedagogice (B7507)				
Studijní obor:	Učitelství odborného vyučování a praktického výcviku (7507R056)				

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:
Provádění exkurze u Hasičského záchranného sboru ČR pro žáky středního odborného vzdělávání

Název bakalářské práce anglicky:
The realization of a field trip at the Fire station for pupils of secondary technical school

Pokyny pro vypracování:
Cílem této bakalářské práce je zmapování současného stavu provádění exkurze na stanicích Hasičského záchranného sboru České republiky a představení forem a trendů v této oblasti vzdělávání zaměřených na prostředí středních odborných škol. Přínosem práce bude navržení optimalizované osnovy exkurze pro žáky různých oborů středního odborného vzdělávání na základě dotazníkového šetření, jehož cílem je vyhodnocení aktuální nabídky, zaměření a způsobu provádění exkurze na stanicích Hasičského záchranného sboru České republiky.

Seznam doporučené literatury:
SKALKOVÁ, Jarmila. Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1821-7. VANĚČEK, David. Didaktika technických odborných předmětů. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2016. ISBN 978-80-01-05991-3. Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [vid. 2019-12-5]. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému České republiky a o změně některých zákonů. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [vid. 2019-12-5].

Jméno a pracoviště vedoucí(ho) bakalářské práce:
Ing. Bc. Katerina Mrázková, Oddělení pedagogických a psychologických studií (MÚVS)

Jméno a pracoviště konzultanta(ky) bakalářské práce:
_____

Datum zadání bakalářské práce: 12. 12. 2019 Termín odevzdání bakalářské práce: 30. 04. 2020
Platnost zadání bakalářské práce: 23. 09. 2021

_____
Podpis vedoucí(ho) práce

_____
Podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry

_____
Podpis děkana(ky)

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

31. 1. 2020
Datum převzetí zadání

_____
Podpis studenta(ky)

Košťálová, Zuzana. *Provádění exkurze u Hasičského záchranného sboru ČR pro žáky středního odborného vzdělávání*. Praha: ČVUT 2020. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií.

**MASARYKŮV ÚSTAV
VYŠŠÍCH STUDIÍ
ČVUT V PRAZE**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citovala a uvádím je v příloženém seznamu použité literatury.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této závěrečné práce v souladu se zákonem č.121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne: 10. 05. 2020

Podpis:

Poděkování

Chtěla bych poděkovat především své rodině za velikou oporu a pochopení po celou dobu studia, vedoucí mé práce Ing. Kateřině Mrázkové za profesionální přístup v této mimořádné době nouzového stavu, dále zaměstnavateli za vstřícnost při poskytování dat v souvislosti s mou prací a vybraným středním odborným školám za spolupráci při tvorbě osnov exkurzí.

Abstrakt

V bakalářské práci je zmapován současný stav provádění exkurze na stanicích Hasičského záchranného sboru ČR pro žáky středních odborných škol.

Cílem je vytvořit osnovu exkurze pro několik vybraných oborů středního odborného vzdělávání na stanicích HZS krajů k většímu propojení teoretických vědomostí žáků s realitou.

V teoretické části je provedena analýza exkurze jako výukové metody a organizační formy vyučování probíhající mimo školní prostředí, subjektů podílejících se na exkurzi a vtipování témat pro exkurze.

V praktické části je vyhodnoceno provedené dotazování a návrh osnov exkurzí pro vybrané obory středních odborných škol.

Klíčová slova

Exkurze, stanice, osnova, střední odborná škola

Abstract

This bachelor's thesis describes the current level of excursions at the stations of the Fire and Rescue Service of the Czech Republic for secondary vocational school pupils.

The aim is to create an excursion draft for several selected fields of secondary vocational education at regional fire brigade stations in order to improve connection between pupils' theoretical knowledge and reality.

In the theoretical part, there is an analysis of the excursion as a teaching method and organizational form of teaching taking place outside the school environment, the subjects participating in the excursions and the selection of topics for excursions.

The practical part of the thesis questioning the survey and the outline design of excursion drafts for selected fields of secondary vocational schools.

Key words

Excursion, station, curriculum, Secondary Technical School

OBSAH

ÚVOD	10
A. TEORETICKÁ ČÁST	11
1 EXKURZE JAKO DIDAKTICKÁ SOUČÁST VÝUKY	12
1.1 DRUHY EXKURZÍ	12
1.2 EXKURZE JAKO ORGANIZAČNÍ FORMA VÝUKY	14
1.3 VÝUKOVÉ METODY JAKO SOUČÁST EXKURZE	15
1.3.1 Pozorování.....	16
1.3.2 Rozhovor	17
1.3.3 Demonstrace.....	18
1.3.4 Problémová výuka.....	19
1.4 DIDAKTICKÉ ZÁSADY VYUŽÍVANÉ PŘI EXKURZI.....	20
1.5 DIDAKTICKÉ CÍLE EXKURZE.....	21
1.6 VÝHODY A NEVÝHODY EXKURZE	22
2 JEDNOTLIVÉ ČÁSTI EXKURZE	24
2.1 PŘÍPRAVA UČITELE NA EXKURZI	24
2.2 PŘÍPRAVA ŽÁKŮ NA EXKURZI.....	25
2.3 ZÁKLADNÍ ZÁSADY BEZPEČNOSTI PŘI EXKURZÍCH	25
2.4 PROGRAM EXKURZE	26
2.5 PRŮBĚH EXKURZE	26
2.6 ZHODNOCENÍ EXKURZE.....	27
2.7 EVALUAČNÍ DOTAZNÍK A PÍSEMNÁ PRÁCE ŽÁKŮ SPOJENÁ S EXKURZÍ	28
3 SUBJEKTY SPOLUPRACUJÍCÍ NA EXKURZI	29
3.1 STRUČNÁ HISTORIE HZS ČR.....	29
3.2 NOVÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA	30
3.3 STRUČNÝ POPIS HZS KARLOVARSKÉHO KRAJE	30
3.4 STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA HASIČSKÉ STANICE KARLOVY VARY	30
3.5 VÝBĚR OBORŮ STŘEDNÍCH ODBORNÝCH ŠKOL	32
3.6 KURIKULÁRNÍ DOKUMENTY.....	35
3.6.1 Rámcové vzdělávací programy	35
3.6.2 Školní vzdělávací program	36
3.7 VYTIPOVÁNÍ TÉMAT PRO EXKURZI.....	36
B. PRAKTICKÁ ČÁST	38
4 PROVEDENÍ PRŮZKUMU	39
4.1 PRŮZKUM PROVÁDĚNÍ EXKURZÍ NA STANICÍCH HZS KARLOVARSKÉHO KRAJE	39
4.2 PRŮZKUM PROVÁDĚNÍ EXKURZÍ U JEDNOTLIVÝCH HZS KRAJŮ	41
4.3 PRŮZKUM O ABSOLVOVÁNÍ EXKURZÍ STŘEDNÍCH ODBORNÝCH ŠKOL – OBOR APLIKOVANÁ CHEMIE	43
4.4 PRŮZKUM O ABSOLVOVÁNÍ EXKURZÍ STŘEDNÍCH ODBORNÝCH ŠKOL – OBOR STAVEBNICTVÍ	45
4.5 VYHODNOCENÍ PRŮZKUMU.....	47
5 OSNOVA EXKURZE PRO STŘEDNÍ ODBORNOU ŠKOLU	48
5.1 OSNOVA EXKURZE PRO STŘEDNÍ ODBORNOU ŠKOLU OBOR APLIKOVANÁ CHEMIE.....	49
5.2 OSNOVA EXKURZE PRO STŘEDNÍ ODBORNOU ŠKOLU OBOR STAVEBNICTVÍ.....	52
6 ZÁVĚR	57

7	POUŽITÉ ZKRATKY	58
8	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	59
9	SEZNAM OBRÁZKŮ	62
10	SEZNAM TABULEK.....	63
11	SEZNAM GRAFŮ	64
12	PŘÍLOHY.....	65
12.1	DOTAZOVÁNÍ – FORMULOVANÉ OTÁZKY.....	65
12.2	DOTAZOVÁNÍ – PRŮZKUM U STANIC HZS KARLOVARSKÉHO KRAJE.....	66
12.3	DOTAZOVÁNÍ – PRŮZKUM U JEDNOTLIVÝCH HZS KRAJŮ.....	67
12.4	DOTAZOVÁNÍ SOŠ V OBORU STUDIA „APLIKOVANÁ CHEMIE“, KÓD 28-44-M/01.....	70
12.5	DOTAZOVÁNÍ SOŠ V OBORU STUDIA „STAVEBNICTVÍ“, KÓD 36-47-M/01	74

ÚVOD

Obsahem mé práce je poukázat na přínosy exkurze ve způsobu výuky využívající především zásadu názornosti a propojení teorie s praxí. Z pozice mé pracovní činnosti u Hasičského záchranného sboru Karlovarského kraje, úseku Prevence a civilní nouzové připravenosti, kde vykonávám mimo jiné preventivně výchovnou činnost, jsem dostala podnět k vytvoření osnovy exkurze na hasičské stanici, protože v současné době je kladen důraz na podporu provádění exkurzí, její formy provedení v resortu Ministerstva vnitra. V souladu s didaktickými zásadami byl vytvořen specializační kurz pro příslušníky HZS „Vedení exkurzí v hasičských stanicích“ přímo Ministerstvem vnitra, Generálním ředitelstvím hasičského záchranného sboru České republiky pod č. j.: MV-156592-3/PO-OKR-2016 ze dne 20. prosince 2016, na základě kterého byla vytvořena metodická příručka „Podklad k činnosti prováděné při vedení exkurze na hasičské stanici“ v roce 2019. Je určena pro účastníky specializačního kurzu a všem ostatním příslušníkům, kteří tuto činnost provádí nebo budou provádět s cílem sjednotit obsah informací předávaných při exkurzi. Tato metodická příručka je navržena pro sdělování základních informací vyplývajících z činnosti Hasičského záchranného sboru při zabezpečování preventivně výchovné činnosti vůči široké veřejnosti s členěním pro mateřské školy, základní školy, střední školy, dospělou populaci a seniory.

Cílem teoretické části je analýza exkurze, jako formy výuky neprobíhající ve standardním školním prostředí, ale mimo školu v reálném prostředí. Poukázat na spojitost a využití výukových metod, didaktických zásad jak při samotné exkurzi, tak při její přípravě a vyhodnocení.

Cílem praktické části je vytvoření osnovy exkurze na hasičské stanici pro vybrané obory středních odborných škol dle jejich zaměření.

A. TEORETICKÁ ČÁST

1 EXKURZE JAKO DIDAKTICKÁ SOUČÁST VÝUKY

Způsoby a metody vyučování žáků jsou často diskutovaným tématem. Efektivita vyučovacího procesu závisí na správném vytyčení cílů i obsahu, ale také na vhodné volbě metody výuky i materiálních prostředků, které má učitel k dispozici a které použije. ¹ Součástí výuky je i exkurze, která je definována jako jedna z organizačních forem vyučování realizována mimo školní prostředí. ²

1.1 Druhy exkurzí

Předmětem exkurze mohou být tyto jevy:

- Jevy přírodní povahy (například výskyt konkrétních endemitů)
- Jevy společenské povahy (výstava, kulturní památka, výrobní společnost)
- Jevy spojující prvky přírodní i společenské povahy (mimo jiné zoologická nebo botanická zahrada). ³

Exkurze jsou v základní klasifikaci podle své funkce děleny takto:

- Tematické exkurze (věnují se vyučovanému tématu, jako je například pozorování konkrétních živočichů v rámci předmětu biologie)
- Komplexní odborné exkurze (žáci získávají poznatky z více různých pohledů, například v exkurzi muzea řemesel přesně pozorují technologické postupy, ale také společenské tradice představované v historických souvislostech)
- Komplexní mezipředmětové exkurze (jsou zaměřeny také na všeobecné vzdělávání, kam může být zařazeno také poznání historických památek v lokalitě, kde proběhne exkurze). ⁴

---

¹ VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele. 2.*, rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9.

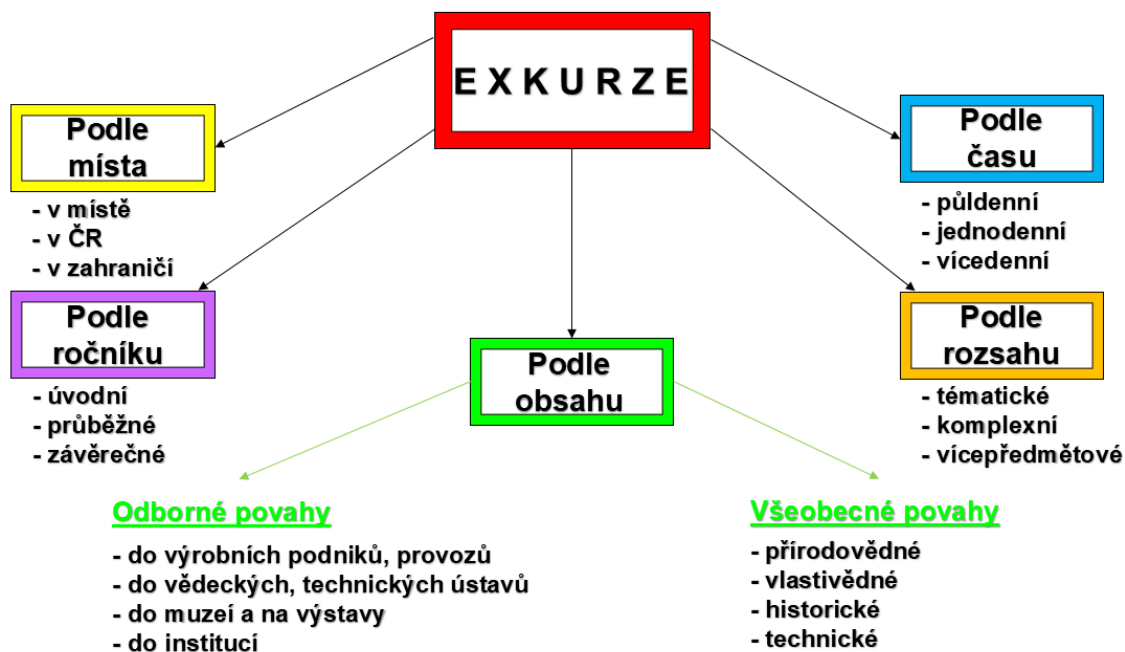
² SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování.* Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1821-7.

³ VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele. 2.*, rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9.

⁴ Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta. *Muzejní didaktika přírodovědných a technických oborů.* [online]. 2019 [cit. 28.2.2020]. Dostupné z: <http://pdf.uhk.cz/muzdid/jak.html>

Následující obrázek ale ukazuje, že různých dělení exkurzí může být mnoho, například podle času (jednodenní, vícedenní), podle náplně (jednooborové, všeoborové), podle místa či rozsahu, nebo podle obsahu na základě všeobecné či odborné povahy. ⁵

Obrázek 1 Schéma dělení exkurzí podle jednotlivých hledisek

Zdroj: vlastní schéma

⁵ HOVORKOVÁ, Gabriela. *Metody a formy zvýšení exkurzí, vycházek a výletů ve výuce na střední odborné škole*. Brno, 2010. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta.

1.2 Exkurze jako organizační forma výuky

Metodický portál RVP charakterizuje exkurzi jako důležitou součást výuky, jejíž přínos pro žáky do určité míry závisí na kvalitní přípravě učitele. Exkurze je metodou výuky, která je velmi často používána v rámci společenskovedních a přírodovědných předmětů. ⁶

Exkurze je pro žáky velmi atraktivní metodou a často konkrétně představuje návštěvu nějakého zajímavého místa. ⁷ Metoda exkurze představuje přímé pozorování jevů, dějů i procesů. Aby měla exkurze didaktický smysl, je nutné, aby byla metodicky připravená, se stanoveným cílem, dobrou organizací i zpětnou vazbou, tedy kontrolou výstupů. Na exkurzi by také měli být vhodně připraveni žáci, například formou opakování souvisejícího učiva. Úspěšné exkurzi by měla předcházet i kvalitní administrativní příprava, zahrnující počet učitelů, pojištění, dopravu, vstupenky, zajištění bezpečnosti a podobně. ⁸ Exkurze je v porovnání s praxí většinou jednorázová a její charakter je spíše nazírací. Bezprostřední styk žáků s realitou umožní jejich utvoření přesnější představy a exkurze navíc umocňuje emocionální zážitek. ⁹

Metodika pro tvorbu školních vzdělávacích programů pro střední odborné školy názorně ukazuje, jak je vhodné využít týdny školního vzdělávání v rámci exkurze. Například ve 2. ročníku SOŠ se jedná o 40 týdnů vzdělávání, z toho 33 týdnů vyučování dle rozpisu učiva, 1 týden na sportovní výcvikový kurz, 2 týdny na účast na odborných akcích a 4 týdny na takzvanou časovou rezervu. Časová rezerva zahrnuje opakování učiva, výchovně-vzdělávací akce a právě i exkurze. ¹⁰

---

⁶ Metodický portál RVP. *Exkurze ve výuce*. [online]. 2011 [cit. 27.2.2020]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/z/10081/EXKURZE-VE-VYUCE.html/>

⁷ ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3450-7.

⁸ PODLAHOVÁ, Libuše. *Didaktika pro vysokoškolské učitele: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4217-5.

⁹ VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozšíř. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9.

¹⁰ Národní ústav odborného vzdělávání. *Metodika tvorby školních vzdělávacích programů SOŠ a SOU*. [online]. 2012 [cit. 2.3.2020]. Dostupné z: http://www.nuov.cz/uploads/KURIKULUM/Methodika_tvorby_svp_web_a_cd.pdf

Obrázek 2 Přehled využití týdnů v období září-červen školního roku

Činnost	1. roč.	2. roč.	3. roč.
Vyučování podle rozpisu učiva	33	33	30
Sportovní výcvikový kurz	1	1	0
Závěrečná zkouška	0	0	1
Časová rezerva (opakování učiva, exkurze, výchovně-vzdělávací akce)	6	4	9
Účast na odborných akcích		2	
Celkem týdnů	40	40	40

Zdroj: (Národní ústav odborného vzdělávání, 2012).

1.3 Výukové metody jako součást exkurze

Výukové metody měly historicky různé podoby, měnily se v závislosti na historicko-sociálních podmínkách vyučování, ale také na charakteru školy jako související instituce. Původně byla v historii mládež vzdělávána spíše příležitostně a to metodami založenými na napodobování aktivit dospělých, k čemuž docházelo ještě před institucionalizací školního vzdělávání. Historické metody vzdělávání byly založeny na slovu. Významné bylo vyprávění, vysvětlování a dokonce metody přednášky či rozhovoru je možno vysledovat již do doby antického Řecka. Slovní metody byly dominantní i ve středověkém vzdělávání. Při popisu historického kontextu vyučovacích metod není možné nezmínit Jana Amose Komenského.¹¹ Jeho přístup je dodnes obdivován, protože vykazoval mnoho moderních rysů. Některé jeho zásady jsou dnes již samozřejmostí, ať už se jedná o provázanost předmětů nebo opakování učiva. Jedna z jeho hlavních myšlenek je ale nenásilné vzdělávání a hravá škola.¹² Komenský položil základy rozvoje vyučovacích metod na základě vytvoření metody analytické, syntetické a srovnávací. Teprve od počátku 20. století byly postupně zaváděny metody, které žákům umožňovaly zapojit se do vyučovacího procesu, důraz byl kladen i na přímou činnost a zkušenost žáka a rozvíjení jeho psychických procesů. Zásady humanistických rysů ve vyučování vyústily až v množství různých alternativních metod.¹³

¹¹ VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozšíř. A aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9.

¹² PLAMÍNEK, Jiří. *Vzdělávání dospělých: průvodce pro lektory, účastníky a zadavatele*. 2., rozšíř. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4806-1.

¹³ VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozšíř. A aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9.

Vyučovací metody je možno dělit podle různých kritérií. Jedním z nich je dělení podle učebních aktivit (například metody reproduktivní, metody problémového výkladu, heuristické metody), nebo podle pramene poznání a typu poznatků na tyto:

- Slovní metody (dále dělené na monologické, například vyprávění a dialogické, například diskuse)
- Písemné práce (testy, eseje, slohové práce, kompozice,...)
- Práce s textem (s učebnicí, knihou,...)
- Názorně demonstrační metody (pozorování, projekce, či předvádění)
- Praktické činnosti (grafické a výtvarné činnosti, laborování)
- Aktivity žáků (badatelské nebo výzkumné metody)
- Myšlenkové operace (srovnávací, deduktivní, induktivní a další)
- Fáze výuky (motivační metody, expoziční, diagnostické, aplikační,...).¹⁴

Volbu metody ovlivňuje mnoho faktorů. Jedním z nich je druh a stupeň vzdělávací instituce nebo školy a tím také věk posluchačů. Neméně důležité jsou dané zákonitosti výchovně vzdělávacího procesu, i charakter vědního oboru, případně učebního předmětu. Pro volbu vyučovací metody je důležitá i organizační forma, projevující se například v počtu vyučovaných nebo času, ve kterém se vyučování realizuje. Učitel musí při výběru metod zohlednit také učební možnosti žáků, které jsou založeny na věku i jejich studijní připravenosti nebo studijních návyků, ale i na osobnostních charakteristikách vyučovaných osob. Učitel však většinou bere v potaz psychologické aspekty třídy či dané sociální skupiny jako celku. Významná je ale také osobnost učitele, jeho zkušenosti v dané oblasti.¹⁵

Co se tedy týká konkrétních výukových metod používaných v rámci exkurzí, jedná se jak o monologické, tak dialogické metody a konkrétně se jedná o pozorování, rozhovor, demonstraci a problémovou výuku.¹⁶

1.3.1 Pozorování

Jádrem všech demonstračních metod je plánovitě a cílevědomě pozorování. Jeho cílem je poskytovat dostatečnou zásobu konkrétních představ pro další poznávací činnost založenou na abstraktním myšlení. Pouhé ukázání předmětu nebo předvedení činnosti není pro žáky dostačující. V rámci efektivního pozorování je také nutno formulovat přesný cíl, ke kterému bude pozorování

---

¹⁴ PODLAHOVÁ, Libuše. *Didaktika pro vysokoškolské učitele: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4217-5.

¹⁵ VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9.

¹⁶ Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta. *Muzejní didaktika přírodovědných a technických oborů*. [online]. 2019 [cit. 28.2.2020]. Dostupné z: <http://pdf.uhk.cz/muzdid/jak.html>

u žáků směřovat. V procesu vlastní demonstrace učitel usměrňuje proces vnímání a tím následně usnadňuje žákům jejich cílevědomé pozorování. Učitel například upozorňuje na podstatné jevy, kterých si mají žáci všimnout, na co mají soustředit pozornost. Pozorování není o pouhém dívání a naslouchání, ale jedná se o proces aktivního pozorování i myšlení žáků. Pozorování v rámci složitějších jevů probíhá na několik etap. Žák nejprve uvidí demonstrováný jev vcelku jako globální jev, poté analyticky zjišťuje jednotlivé vztahy částí celku, v rámci čehož jsou zdůrazňovány podstatné vztahy. Díky tomu se u žáků vytváří předpoklady k hlubšímu poznání, nejen povrchovému.¹⁷

Metodu pozorování je tedy možno shrnout jako poznávání předmětů a jevů dle návodu učitele. Při pozorování žáci dle návodu učitele poznávají předměty nebo jevy. Tato metoda se na první pohled může zdát jednoduchá, ale je náročná jak na soustředění, tak i na pozornost a schopnost vnímat danou věc.¹⁸

V rámci exkurze například pozorování v přírodě žákům poskytuje komplexní materiál a umožňuje uvědomění si rozmanitosti a různorodosti forem přírody. Věci, které učitel se žáky pozoruje, je nutno popsat, žáky vést k důkladnému pozorování a naopak vyhnout se povrchnímu popisu.¹⁹

1.3.2 Rozhovor

Rozhovor patří do skupiny dialogických metod. K dialogickým metodám konkrétně patří rozhovory, diskuse, debaty. Úspěšnost dialogických metod na rozdíl od monologických navíc závisí na schopnosti učitele klást otázky a reagovat na odpovědi žáků. Výhody a nevýhody dialogických metod přesně ukazuje níže přiložená tabulka. Jednou z velkých výhod je například poskytování okamžité zpětné vazby, nevýhodou jsou autoritativně prezentované informace.²⁰

---

¹⁷ SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1821-7.

¹⁸ ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice: tradiční a inovativní metody, transmisivní a konstruktivistické pojetí výuky, klasifikace výukových metod*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4100-0.

¹⁹ Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta. *Muzejní didaktika přírodovědných a technických oborů*. [online]. 2019 [cit. 28.2.2020]. Dostupné z: <http://pdf.uhk.cz/muzdid/jak.html>

²⁰ PODLAHOVÁ, Libuše. *Didaktika pro vysokoškolské učitele: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4217-5.

Rozhovorů existuje více forem, přičemž jedním z nich je takzvaný výukový rozhovor. Ten navazuje na další vybrané výukové metody. Učitel při rozhovoru formou otázek a odpovědí vysvětluje určitý jev a vede tak žáky k novým poznatkům. Metoda rozhovoru mívá nejčastěji funkci pomocnou či motivační. Může však velmi vhodně doplňovat i metodu výkladu, díky čemuž se často žáci dokážou lépe soustředit. Takzvaný objasňující rozhovor řídí učení tak, aby bylo pro žáky pochopitelné, opakující rozhovor opakuje již probíranou látku, shrnující rozhovor má zase za cíl systematizaci osvojených poznatků ze strany žáků. Existuje také takzvaný heuristický rozhovor, v rámci něhož vedou pokládané otázky žáky k samostatnému odhalování nových příčin jevů a tím objevování nových poznatků.²¹

Cílem rozhovoru v exkurzi je pracovat na objasnění konkrétních jevů společně s celou skupinou. Do rozhovoru by se měli aktivně zapojit všichni žáci.²²

1.3.3 Demonstrace

Demonstračních metod je také větší množství, demonstrace je především názornou ukázkou předmětů, procesů, činností nebo jevů. Specifickou formou demonstrace je pak ukázka takzvané přímé praxe, což je realizace aktivit v mimoškolní instituci. Metody demonstrace je možno dělit na tyto kategorie: samostatné pozorování předmětů a jevů, demonstrace statických obrazů, projekce statická a dynamická a také předvádění předmětů, činností, pokusů, modelů.²³

Demonstrační metody, ke kterým patří již definované pozorování i právě demonstrace, nemají jen poznávací funkce, ale jsou i účinným motivačním prostředkem. Demonstrace podporují zájem žáků o probíranou látku a učitel vždy předem musí promyslet, jak dané metody vhodně začlenit do vzdělávacího procesu a jak je zkombinovat s případnými dalšími metodami. Demonstrace se neomezuje jen na vizuální objekty, ale může se jednat také o akustické demonstrace, jako je například demonstrace uměleckého přednesu. Forma demonstrace, která je spojováním vyučování s reálným životem, je právě organizační forma exkurze.²⁴

---

²¹ ZORMANOVÁ, Lucie. Výukové metody v pedagogice: tradiční a inovativní metody, transmisivní a konstruktivistické pojetí výuky, klasifikace výukových metod. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4100-0.

²² Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta. *Muzejní didaktika přírodovědných a technických oborů*. [online]. 2019 [cit. 28.2.2020]. Dostupné z: <http://pdf.uhk.cz/muzdid/jak.html>

²³ VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozšíř. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9.

²⁴ SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1821-7.

Při demonstraci v rámci samotné exkurze je nutno udržovat logický sled prezentovaných informací. Stejně jako při rozhovoru je vhodné, aby učitel využíval poznatků žáků. Pokud všechny skutečnosti, které by případně mohli vyjádřit žáci, naopak sděluje jen učitel, není to metoda efektivní. V ideálním případě při demonstraci stojí žáci v půlkruhu tak, aby byli co nejbližší ukazovanému objektu. Učitelův výklad by neměl být nudný a příliš dlouhý, zachována by měla být určitá posloupnost v textu.²⁵

1.3.4 Problémová výuka

Problémová výuka patří k takzvaným inovativním metodám. Jako inovativní metody jsou označovány takové, které do tradiční výuky zavádí nějaký nový prvek. K inovativním metodám jsou řazeny takzvané aktivizační metody, jako je například výuková metoda diskuse, inscenační výuková metoda, didaktická hra, nebo situační výuková metoda. Někteří autoři však k inovativním metodám řadí také takzvané komplexní výukové metody, mezi které spadá kooperativní nebo partnerská výuka, výuka dramatem, otevřené učení, sugestopedie, nebo hypnopedie.²⁶ Hypnopedie je učební strategie, která je založená na učení se v průběhu spánku či hypnózy a zaměřuje se převážně na výuku cizích jazyků. Výsledky této strategie jsou ale rozporuplné.²⁷ Jako sugestopedie je označována metoda výuky zejména cizích jazyků, která má žákům díky uvolňování fyzického i psychického napětí zlepšit paměť. Tomu je například přizpůsobeno uspořádání učebny, jejíž výzdoba zahrnuje neobvyklé dekorace. Využita může být hudba, nebo prvky jógy, jako je relaxace nebo soustředění.²⁸

Problémová výuka má za cíl rozvinout u žáků tvůrčí hledání nových poznatků, činností, souvislostí nebo způsobů jednání. Problém je zpravidla formulován jako teoretická nebo praktická obtíž, kterou je potřeba řešit vlastním aktivním zkoumáním.²⁹

---

²⁵ Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta. *Muzejní didaktika přírodovědných a technických oborů*. [online]. 2019 [cit. 28.2.2020]. Dostupné z: <http://pdf.uhk.cz/muzdid/jak.html>

²⁶ ZORMANOVÁ, Lucie. *Obecná didaktika: pro studium a praxi*. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4590-9.

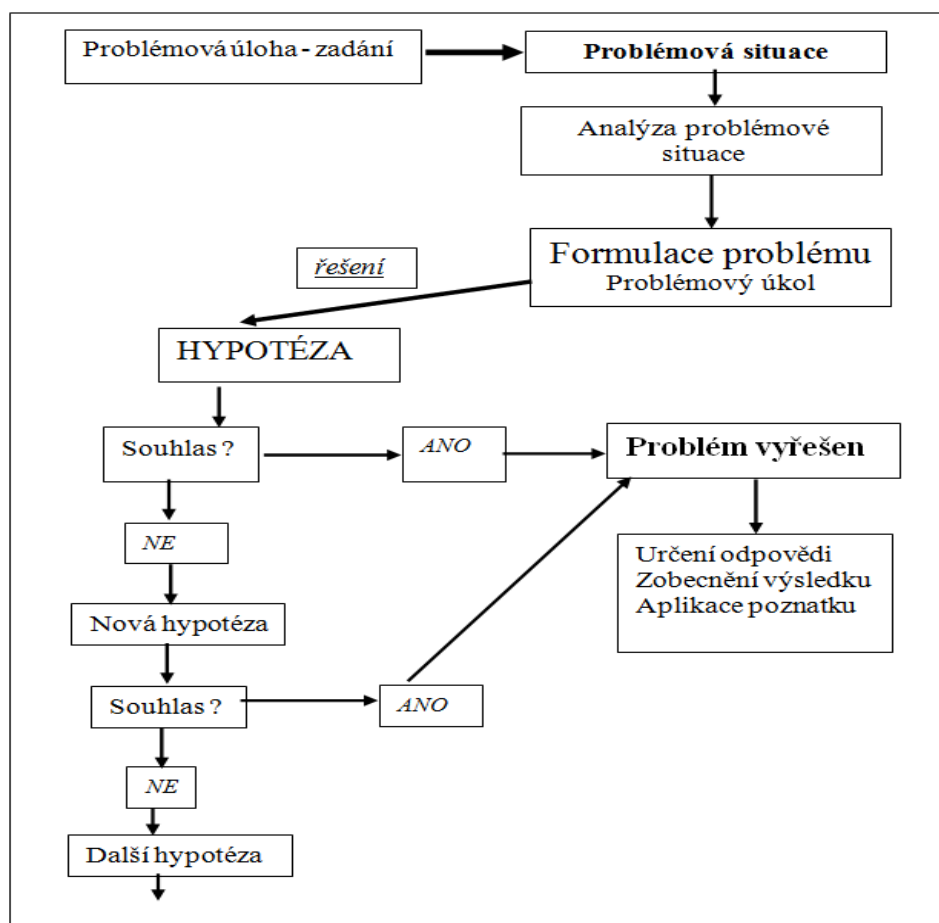
²⁷ ŠKODA, Jiří a Pavel DOULÍK. *Psychodidaktika: metody efektivního a smysluplného učení a vyučování*. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3341-8.

²⁸ ZORMANOVÁ, Lucie. *Obecná didaktika: pro studium a praxi*. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4590-9.

²⁹ VANĚČEK, David, 2016. *Didaktika technických odborných předmětů*. Praha: České vysoké učení technické v Praze. ISBN 978-80-01-05991-3 .

Řešení problému probíhá v několika fázích na sebe logicky navazujících.

Obrázek 3 Schéma strategie řešení problémové úlohy

Zdroj: VANĚČEK, David, 2016. *Didaktika technických odborných předmětů*. Praha: České vysoké učení technické v Praze. ISBN 978-80-01-05991-3

1.4 Didaktické zásady využívané při exkurzi

Didaktické zásady jsou definovány jako principy, které jsou obecnými doporučeními pro učitele a jejichž respektováním může učitel dosáhnout maximální efektivity. Didaktické zásady se týkají nejen učitelovy aktivity, ale i učební aktivity žáka, učiva, nebo materiálně-didaktických prostředků.³⁰

³⁰ ZORMANOVÁ, Lucie. *Obecná didaktika: pro studium a praxi*. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4590-9.

Didaktické zásady jsou tyto:

- Zásada uvědomělosti a aktivity (učitel se žáka snaží pro danou aktivitu získat, aby žák vyvíjel žádoucí aktivitu k rozvoji osobnosti)
- Zásada komplexního rozvoje žáka (zahrnuje výchovu rozumovou, mravní, estetickou, pracovní i tělesnou)
- Zásada vědeckosti (důležité je, aby si žáci osvojovali pouze pravdivé poznatky, které jsou vědecky ověřené, a proto musí být výuka vedena kvalitně)
- Zásada spojení teorie s praxí (teoretická i praktická rovina by měla být v rovnováze, což právě umožňuje i exkurze)
- Zásada přiměřenosti (výukové cíle i prostředky musí být přiměřené věku, vzdělání i schopnostem a dovednostem žáků)
- Zásada individuálního přístupu (přizpůsobení výkladu učiva tak, aby jej chápali i ti slabší žáci, ale zároveň aby se ti silnější nenudili, nutno je rozvíjet každého žáka)
- Zásada emocionálnosti (v pozitivní atmosféře probíhá vyučování lépe a efektivně a učitel by měl u žáků získat pocit důvěry)
- Zásada trvanlivosti (cílem zásady je, aby si žáci učivo osvojili trvale)
- Zásada názornosti (žák získává poznatky o světě přímým stykem a všemi smysly)
- Zásada soustavnosti (systematičnost, aby na sebe probíraná látka logicky navazovala a učení vedlo od jednoduššího ke složitějšímu)
- Zásada zpětné vazby.³¹
- Efektivně naplánovaná exkurze splňuje většinu uvedených didaktických zásad.

1.5 Didaktické cíle exkurze

K základním cílům exkurze patří podpora názornosti vyučování, prohlubování společensko-vědních, přírodovědných, či technických znalostí žáků a ukazuje praktický význam získávaných poznatků a informací. Exkurze má také posilovat motivaci žáků, jejich zájem i profesní orientaci.³²

---

³¹ ZORMANOVÁ, Lucie. *Obecná didaktika: pro studium a praxi*. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4590-9.

³² SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1821-7.

1.6 Výhody a nevýhody exkurze

Výhody a nevýhody exkurze je možno založit na výhodách a nevýhodách dialogických metod vyučování a metodě výkladu.

Tabulka 1 Výhody a nevýhody dialogických metod vyučování

Výhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none"> • odhalují logiku předmětu, vedou k porozumění (ne pouze k zapamatování) • poskytují okamžitou zpětnou vazbu, takže obě strany ví, zda je učení úspěšné • přizpůsobují tempo možností a vědomostem studentů • aktivizují, oživují a motivují • procvičují slovní zásobu a schopnost vyjádřit myšlenku slovy • aktivizují a dynamizují vzdělávací proces • poskytují možnost okamžité opravy, upřesnění, korigují nesprávné představy 	<ul style="list-style-type: none"> • učitel vede studenta svou vlastní poznávací cestou, učí ho myslet, jak myslí on sám • začínající učitelé nebo pedagogicky nezasažení odborníci se neumí ptát • autoritativně a jednoznačně deklarované a prezentované informace

Zdroj: (Podlahová, 2012, s. 126,127, BOOKPORT).

Tabulka 2 Výhody a nevýhody metod výkladu

Výhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none"> • je veden na úrovni odpovídající znalostem studentů (na rozdíl od přednášky) • může nadchnout pro věc, je-li poutavý, zajímavý, emotivní (stejně jako přednáška) • je to poměrně rychlá metoda, může být i efektivní • nevyžaduje mnoho přípravy ani pomůcek • učitel má přímý vliv na časový rozsah 	<ul style="list-style-type: none"> • tempo výkladu je stejné pro všechny • neexistuje dokonalá zpětná vazba • studenti nejsou aktivní, mohou se nudit (vinou vyučujícího nebo vlastní malé motivace) • studenti nemají příležitost hned používat pochopené • mylně se předpokládá zájem a soustředěná pozornost

Zdroj: (Podlahová, 2012, s. 120, BOOKPORT).

Výhodou exkurze je její propojení teorie s praxí, možnost poskytování okamžité opravy, upřesnění i zpětné vazby, aktivizace a dynamizace vzdělávacího procesu. Emotivní a zajímavá exkurze dokáže žáka nadchnout.³³ Výhodou exkurze také je, že se jedná pro žáky o atraktivní metodu s návštěvou nějakého zajímavého místa.³⁴ Bezprostřední styk žáků s realitou jim umožní utvoření přesnější představy a exkurze navíc umocňuje emocionální zážitek.³⁵

Největší nevýhodou exkurze je její časová a organizační náročnost na přípravu a nutnost zajištění bezpečnostních opatření.³⁶ Nutná je také příprava pomůcek.³⁷

---

³³ PODLAHOVÁ, Libuše. *Didaktika pro vysokoškolské učitele: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4217-5.

³⁴ ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3450-7.

³⁵ VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozšíř. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9.

³⁶ Metodický portál RVP. *Exkurze ve výuce*. [online]. 2011 [cit. 27.2.2020]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/z/10081/EXKURZE-VE-VYUCE.html/>

³⁷ PODLAHOVÁ, Libuše. *Didaktika pro vysokoškolské učitele: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4217-5.

2 JEDNOTLIVÉ ČÁSTI EXKURZE

V základním dělení má každá exkurze tři fáze:

- Přípravná fáze (stanoven cíl exkurze, učitel se seznámí s konkrétním místem exkurze a zjistí potřebné informace, naplánuje konkrétní postup exkurze a předběžně žáky seznámí s plánovanou exkurzí, kdy předem upozorní na významné jevy)
- Samotná exkurze (učitel při ní používá řadu vhodných metod, kde však hlavní roli hraje metoda demonstrace, učitel klade otázky, orientuje pozornost žáků k podstatným jevům a procesům)
- Fáze zhodnocení exkurze (nejčastěji je realizovaná již zpět ve škole, žákům jsou připomenuty nově zjištěné poznatky a ty jsou uvedeny do širších souvislostí a tím fixovány, žáci také mohou zpracovat dokladový materiál).³⁸

2.1 Příprava učitele na exkurzi

V první fázi plánování exkurze si musí učitel uvědomit, co má tato metoda žákům přinést a jaké praktické dovednosti mohou získat, i jak bude exkurze zařazena do konkrétního předmětu a jeho osnovy. Exkurze může být do předmětových osnov zařazena jako motivační, která přiblíží téma, jež bude předmětem další výuky, případně jako průběžná pro získávání nových dovedností k probírané látce, nebo jako závěrečná, tedy k upevnění již získaných poznatků a pochopení souvislostí teorie a praxe. Samotné exkurze mohou být polodenní či jednodenní, jako je například návštěva muzea nebo botanické zahrady, ale také vícedenní, v rámci které mohou spolupracovat pedagogové z několika předmětů. Příprava exkurze zahrnuje také s dostatečným předstihem informovanost žáků a jejich rodičů, konkrétně o termínu a místě exkurze, o jejím zaměření, případném vybavení a předpokládaných nákladech. Před začátkem vícedenní exkurze je její přesné naplánování nezbytné.

Plánování vícedenní exkurze by mělo obsahovat tyto body:

- Příprava programu a obsahové náplně (zda program zajistí pouze učitelé, nebo zda učitel poprosí o pomoc i odborníka, zda bude případně exkurze zajištěná takzvaně „na klíč“ externisty, jak budou připraveny materiály pro žáky a v jaké formě a důležitý je také časový harmonogram a naplánování dozoru nad žáky)
- Cíl cesty (je nutno počítat s možností alternativního programu, například při přírodovědecké exkurzi venku, pokud by bylo velmi špatné počasí a vhodné také je, aby učitel danou lokalitu znal)
- Doprava, ubytování a stravování (dobré je spolupracovat s osvědčenými poskytovateli služeb, se kterými již má učitel dobré zkušenosti)

---

³⁸ SKALKOVÁ, Jarmila. Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1821-7.

- Před samotnou cestou musí žáci předem znát pravidla a informace o cestě, čase, zabezpečeném ubytování i možnostech stravování.³⁹

Stručně shrnuto, důležitá je jak příprava učitele, tak příprava žáků. Příprava učitele zahrnuje především formulaci cílů exkurze, její začlenění do plánu školy, organizační zajištění exkurze (včetně povolení v konkrétní instituci), zajištění dopravy a také ujasnění metodiky vedení exkurze.⁴⁰

2.2 Příprava žáků na exkurzi

V rámci přípravy žáků je nutno zejména seznámit je s cílem exkurze, časovým a organizačním harmonogramem, včetně informací o doporučeném oblečení, dodržování bezpečnosti, odjezdu, příjezdu a podobně. Učitel by měl žákům také zadat úkoly, například co mají na exkurzi sledovat, na co se mají zaměřit.⁴¹

Velmi diskutované téma je v současnosti téma vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Také tito žáci se SVP se také mohou účastnit exkurzí, ovšem tato skutečnost záleží na ochotě a schopnosti přípravy učitele. Například Střední škola profesní přípravy v Hradci Králové pomáhá získávat svým žákům praktickou zkušenost již od prvního ročníku. Žáci tedy získávají inspirativní zkušenosti v konkrétních firmách. Do prvního ročníku jsou zařazovány exkurze související s teoretickou odbornou výukou, jako jsou stáže v různých firmách. Ve druhém ročníku jsou již exkurze a stáže s instruktorem, nebo jakýmsi mentorem a jedná se o dvoudenní exkurze či stáže. Třetí ročník již zahrnuje přímo odborný výcvik. V rámci exkurze je tedy možno podporovat také inkluzi a děti se speciálními vzdělávacími potřebami.⁴²

2.3 Základní zásady bezpečnosti při exkurzích

Učitel má za zdraví žáků zodpovědnost a to i mimo školní budovy. Musí tedy naplánovat bezpečnou exkurzi ve všech ohledech, od bezpečné dopravy, až po zajištění bezpečnosti na místě

---

³⁹ Metodický portál RVP. *Exkurze ve výuce*. [online]. 2011 [cit. 27.2.2020]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/z/10081/EXKURZE-VE-VYUCE.html>

⁴⁰ Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta. *Muzejní didaktika přírodovědných a technických oborů*. [online]. 2019 [cit. 28.2.2020]. Dostupné z: <http://pdf.uhk.cz/muzdid/jak.html>

⁴¹ Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta. *Muzejní didaktika přírodovědných a technických oborů*. [online]. 2019 [cit. 28.2.2020]. Dostupné z: <http://pdf.uhk.cz/muzdid/jak.html>

⁴² Národní ústav pro vzdělávání. *Zajistit přípravu žáků se SVP na pracovištích nemusí být sci-fi*. [online]. 2019 [cit. 3.3.2020]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/p-kap/zajistit-pripravu-zaku-se-svp-na-pracovistich-neni-sci-fi?highlightWords=exkurze>

exkurze. Učitel například musí naplánovat i to, zda půjde jako poslední, nebo jako první s určením zodpovědného žáka na konci.⁴³

Učitel obecně zodpovídá za zdraví žáků po celou dobu exkurze. Některé školy dokonce zveřejňují přesnou osnovu poučení žáků před exkurzí. Podle těchto dokumentů jsou žáci povinni řídit se pokyny všech pedagogických pracovníků, dodržet pokyny o vhodném oblečení, včas se dostavit na určené místo a celou dobu dodržovat zásady slušného chování, nejen v rámci samotné exkurze, ale například i při přepravě hromadnou dopravou. Jakýkoliv úraz mají žáci povinnost ihned hlásit pedagogickému pracovníkovi. Na exkurzi je vždy přísně zakázáno požívání alkoholických nápojů i jiných omamných látek, přinášení nebezpečných věcí na místo určení, které s exkurzí nesouvisí (například petardy, nože a jiné). Zakázáno je v rámci bezpečnostních pravidel také nedovolené vzdalování žáků od skupiny.⁴⁴

2.4 Program exkurze

Realizace samotné exkurze může mít mnoho podob. Záleží na okolnostech, například zda je exkurze jednodenní či vícedenní, pro jaký ročník střední odborné školy bude připravována, v rámci jakého tématu a předmětu, zda se jí účastní jedna či více tříd, kolik pedagogů na ní bude spolupracovat a podobně. V rámci souvisejícího odborného předmětu se může konkrétně jednat například o setkávání se s materiály a procesy v reálném pracovním prostředí, aby si žáci uvědomili širší souvislosti a vztahy v rámci jejich oboru studia a byli také všímaví ke svému okolí.⁴⁵

2.5 Průběh exkurze

Samotný průběh exkurze začíná jejím zahájením, na které by účastníci měli přijít minimálně deset minut předem. Pokud učitel ještě zcela přesně žáky neseznámil s celým následujícím programem exkurze, nyní má možnost jim předat informace o pravidlech chování, seznámit je s trasou či účelem. Žákům učitel rozdává připravený pracovní materiál. Efektivní také může být počáteční zvýšení motivace žáků, kdy například učitel vyhlásí soutěž s tím, že vyhodnocena bude na závěr exkurze. Může jít o nalezení nejzajímavějšího přírodovědného objevu v průběhu exkurze a podobně. Při skupinové práci je vždy učitelem určen vedoucí skupiny zodpovídající za splnění úkolu. V průběhu

---

⁴³ Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta. *Muzejní didaktika přírodovědných a technických oborů*. [online]. 2019 [cit. 28.2.2020]. Dostupné z: <http://pdf.uhk.cz/muzdid/jak.html>

⁴⁴ ZŠ Velemín. *Osnova poučení žáků ZŠ před exkurzí*. [online]. 2019 [cit. 3.3.2020]. Dostupné z: <http://www.zs-velemin.cz/word/2018/boz/b01.pdf>

⁴⁵ Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta. *Muzejní didaktika přírodovědných a technických oborů*. [online]. 2019 [cit. 28.2.2020]. Dostupné z: <http://pdf.uhk.cz/muzdid/jak.html>

exkurze by si žáci měli dělat poznámky tak, aby měli zaznamenáno datum a čas exkurze, dobu trvání, poznatky o jednotlivých důležitých jevech či věcech.⁴⁶

Průběh exkurze řídí učitel. Ten může jet se skupinou zahrnující **nejvýše určený počet žáků** stanovený ředitelem školy včetně určeného počtu pedagogů vykonávající dozor při exkurzi dle platných právních předpisů. Učitel musí věnovat pozornost i bezpečnostnímu hledisku, například zda půjde jako poslední, nebo jako první s určením zodpovědného žáka na konci nebo na začátku. V průběhu exkurze učitel žáky usměrňuje a vede jejich pozornost určitým směrem.⁴⁷

Z důvodu bezpečnosti žáků by na začátku exkurze mělo proběhnout poučení, jakým způsobem se bezpečně pohybovat po objektu exkurze. Upozornit žáky na nebezpečná, nebo jinak riziková místa, seznámit žáky s tím co je v objektu zakázáno. Upozornit žáky na výstražné vývěsky, znamení a popřípadě žákům vysvětlit jejich význam. Pokud se jedná o prostorově rozlehlý objekt je vhodné žáky vybavit nákresem nebo plánem objektu, což umožní žákům lepší orientaci.

Na konci exkurze by měla proběhnout diskuse, kde by žákům ze strany průvodce nebo vedoucího pracovníka bylo zodpovězeno na jejich dotazy.⁴⁸

2.6 Zhodnocení exkurze

Zhodnocení exkurze je velmi důležitou součástí této organizační formy výuky, které se provádí po exkurzi v následující vyučovací hodině ve třídě. Cílem zhodnocení je zjistit, zda exkurze splnila výukové cíle, provést její shrnutí, zafixování, ustálení a zároveň poskytuje zpětnou vazbu pro učitele. Získané informace poskytují poučení do budoucna, jakým způsobem zlepšit organizaci exkurze, prohloubit a upevnit poznatky žáků získané v průběhu výuky ve škole a při samotné exkurzi. Efektivní také je, aby například nějaký žák přednesl na téma proběhlé exkurze referát a podobně.

Důležité je zodpovědět otázky, jak byla exkurze náročná, v čem byla zajímavá, co se povedlo či naopak nepovedlo a jak by případně bylo možné činnosti zatraktivnit ve spolupráci s poskytujícím subjektem.⁴⁹

---

⁴⁶ Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta. *Muzejní didaktika přírodovědných a technických oborů*. [online]. 2019 [cit. 28.2.2020]. Dostupné z: <http://pdf.uhk.cz/muzdid/jak.html>

⁴⁷ Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta. *Muzejní didaktika přírodovědných a technických oborů*. [online]. 2019 [cit. 28.2.2020]. Dostupné z: <http://pdf.uhk.cz/muzdid/jak.html>

⁴⁸ Metodický portál RVP. *Exkurze ve výuce*. [online]. 2015 [cit. 27.2.2020]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/193/EXKURZE-DO-MISTNIHO-ZAVODU.html/>

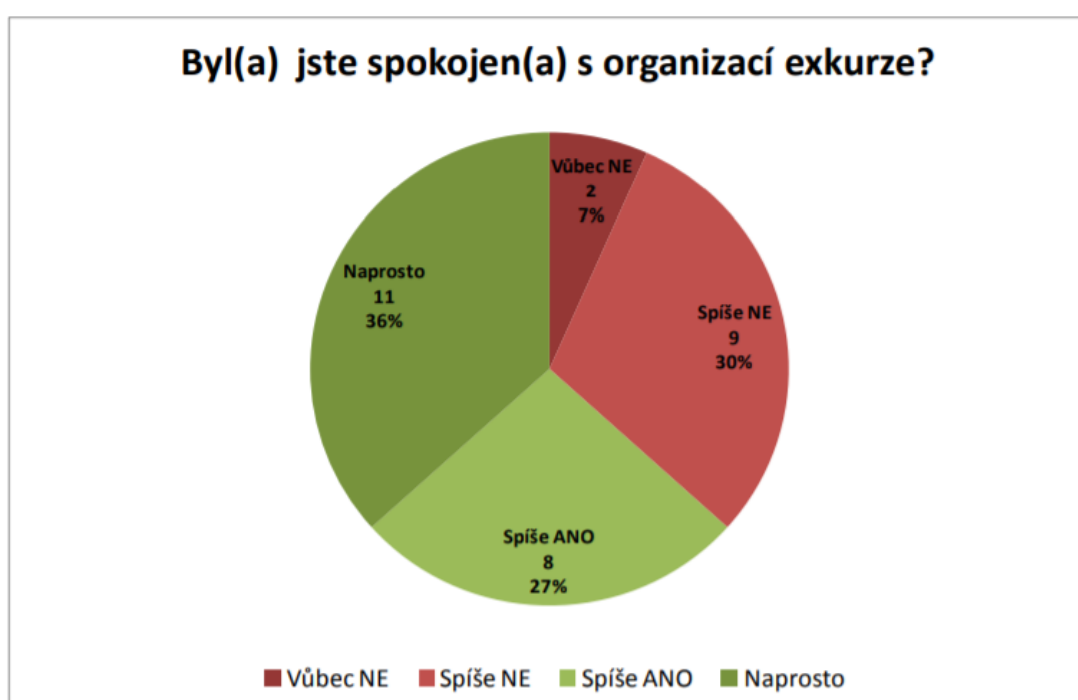
⁴⁹ Metodický portál RVP. *Exkurze ve výuce*. [online]. 2011 [cit. 27.2.2020]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/z/10081/EXKURZE-VE-VYUCE.html/>

2.7 Evaluační dotazník a písemná práce žáků spojená s exkurzí

Evaluační dotazník je velice efektivní zpětnou vazbou. V rámci zhodnocení exkurze je možno využít nejen evaluační dotazník, ale také zadat žákům referát s danou tematikou, vytvořit plakát na nástěnkou a podobně.⁵⁰

U exkurzí je také možno vyhodnotit jejich úspěšnost pomocí grafů, tak jak ukazují například TIME – tréninkové, inovační, metodické a edukační týmy škol poskytujících střední odborné vzdělání. Velmi jednoduché grafy názorně ukazují, zda exkurze splnila očekávání žáků, zda se žáci dozvěděli hodně nových informací, zda byli spokojeni s organizací exkurze a podobně.⁵¹

Graf 1 Příklad grafu hodnotícího organizaci exkurze

Zdroj: (Střední škola elektrotechnická, 2019)

---

⁵⁰ Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta. *Muzejní didaktika přírodovědných a technických oborů*. [online]. 2019 [cit. 28.2.2020]. Dostupné z: <http://pdf.uhk.cz/muzdid/jak.html>

⁵¹ Střední škola elektrotechnická. *Vyhodnocení exkurze-grafy*. [online]. 2019 [cit. 3.3.2020]. Dostupné z: <http://www.sse-najizdarne.cz/projekty/time/Dokumenty/Exkurze/Vyhodnoceni%20exkurze%20-%20grafy.pdf>

3 SUBJEKTY SPOLUPRACUJÍCÍ NA EXKURZI

V první fázi mého záměru jsem musela vyhodnotit, pro jaký obor střední odborné školy bude vhodná exkurze na hasičské stanici naplánovat s ohledem na činnost a vybavení stanice v Karlových Varech. Jako první se proto musíme nejdříve podívat na subjekt, kde bude exkurze probíhat.

3.1 Stručná historie HZS ČR

První zmínky organizovaného předcházení vzniku požárů a jeho eliminace pocházejí již ze 14. století. V 17. století byly vypracovány první požární řády, které určovaly vybavení různými prostředky pro hašení na určitá místa. První český sbor dobrovolných hasičů byl založen ve Velvarech v roce 1864. Další sbory na sebe nedaly dlouho čekat a tak v roce 1870 bylo v tehdejší království českém 20 a o čtyři roky později již 107 sborů dobrovolných hasičů.

První profesionální sbor byl u nás založen v Praze. Zasloužil se o to magistrát a dne 18. července 1853 byla vydána ručně psaná vyhláška No. 46581 ve dvojjazyčném znění Česko – Německém. Pod vedením velitele (hasebního mistra) se tento sbor podílel na hašení požáru Národního divadla dne 12. srpna 1881.

Do konce 19. století vznikaly další profesionální hasičské sbory a to v Brně (1864), v Českých Budějovicích (1866) a v Plzni (1892). V ostatních obcích na základě spolkového zákona vznikalo hasičstvo dobrovolné. Do roku 1919 bylo v mocnářství Rakousko – Uherském Sdružení dobrovolného hasičstva slovanského.

Po vzniku nového samostatného československého státu se upravily stanovy sdružení na svaz dobrovolného hasičstva československého schválením výnosu Ministerstva vnitra dne 18. října 1919. Ve 30. letech minulého století se začalo hovořit o nebezpečí války, které bylo vyvoláno napětím v Evropě. Proto se rozvíjela kampaň pro vznik civilní obrany, která do tohoto období neexistovala. Je k tomuto vydán zákon č. 184/1937 Sb., o branné výchově. V protektorátu zasáhla válečná situace rušivě do činnosti hasičů, kdy velká část nastoupila vojenskou službu.

Po válce sílila potřeba na zpracování nového legislativního rámce a to se uskutečnilo vydáním zákona č. 62/1950 Sb., o ochraně před požáry a jinými živelnými pohromami zaměřený nejen na hasičstvo, ale i na povinnosti každého občana poskytnout osobní a věcnou pomoc při zamezení a zdolávání požárů a jiných živelních pohrom nebo nehod. Celé období normalizace vyústilo v nové strukturování legislativního rámce vydáním zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. Jeho kvalita se projevila v tom, že „přežil“ události roku 1989 i změnu koncepce záchranné činnosti v roce 2001 a se změnami je platný do dnes.⁵²

---

⁵² SZASZO, Zoltán. *Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích*. Praha: Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2010. ISBN 978-80-86640-60-0.

3.2 Nová právní úprava

Nová právní úprava, která nabyla účinnosti dnem 1. ledna 2001, znamenala zásadní změnu v postavení, působnosti a organizaci Hasičského záchranného sboru ČR.⁵³ V této souvislosti došlo také ke sloučení ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR s Hlavním úřadem civilní ochrany. Hasičský záchranný sbor ČR v současnosti hraje stěžejní roli v přípravách státu na mimořádné události (živelné katastrofy, průmyslové havárie i hrozby terorismu). Hasiči mají rovněž rozhodující podíl na provádění záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech. Hasičský záchranný sbor ČR je hlavním koordinátorem a jakousi páteří integrovaného záchranného systému, který v případě krize slučuje všechny záchranné složky. Hasičský záchranný sbor ČR v současnosti tvoří generální ředitelství, které je organizační součástí Ministerstva vnitra a dále pak 14 hasičských záchranných sborů krajů, Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany a Záchranný útvar HZS ČR. Součástí Hasičského záchranného sboru ČR jsou také vzdělávací, technická a jiná účelová zařízení, konkrétně Školní a výcvikové zařízení HZS ČR, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, Technický ústav požární ochrany Praha a Skladovací a opravárenské zařízení HZS ČR.⁵⁴

3.3 Stručný popis HZS karlovarského kraje

Hasičský záchranný sbor Karlovarského kraje se člení na Krajské ředitelství se sídlem v Karlových Varech, Územní odbory se sídly v Karlových Varech, Sokolově a Chebu a stanice ve městech Karlovy Vary, Toužim, Sokolov, Kraslice, Cheb, Mariánské Lázně a Aš a Stanice Chemické závody.⁵⁵

3.4 Stručná charakteristika hasičské stanice Karlovy Vary

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany stanoví typ stanice v rámci jednoho územního obvodu HZS kraje a sídla HZS kraje s ohledem na plošné pokrytí pro vytvoření odpovídající základny pro činnost specializovaných služeb podle počtu obyvatel. Stanice Karlovy Vary je stanovena typu C2 a zabezpečuje výjezd dvou družstev.

---

⁵³ Zákon č.320/2015: o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů
In: Systém ASPI, ročník 2015.

⁵⁴ SZASZO, Zoltán. *Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2010. ISBN 978-80-86640-60-0

⁵⁵ HZS Karlovarského kraje, <https://www.hzscr.cz/hzs-karlovarskeho-kraje-menu-organizacni-slozky.aspx>

Vyhláška ukládá základní a minimální početní stav příslušníků směny stanic HZS kraje pro akceschopnost 24 hodin denně, kdy pro stanici C2 je stanoven minimální počet příslušníků v jedné směně určených k výjezdu v počtu 10, základní početní stav příslušníků v jedné směně je 15, základní početní stav příslušníků ve třech směnách je 45. Funkční složení směny tvoří:

- velící důstojník směny,
- velitel čety,
- velitel družstva,
- hasič, hasič strojník – řidič a obsluha požární techniky
- hasič - technik speciální služby.

Rozmístění stanic, vnitřní organizaci, početní stav a předurčenost jednotek pro záchranné práce určuje generální ředitelství HZS ČR. V jednotce hasičského záchranného sboru kraje působí chemická služba, strojní služba, spojová služba, informační služba a technická služba. Další podrobnosti jsou upraveny Požárním poplachovým plánem Karlovarského kraje, který je vydán Nařízením kraje⁵⁶.

Obrázek 4 Stanice Karlovy Vary

Zdroj: vlastní

Stanice Karlovy Vary má ve svém zásahovém obvodu mimo jiné i významné kulturní památky na území města, nebo hrad a zámek Bečov nad Teplou a z hlediska dopravy je významnou silnicí I/6 a D6 spojující Karlovy Vary s Prahou a státní hranicí s Německem (SRN)⁵⁷

---

⁵⁶ Vyhláška o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, 2001. In: . Praha: ASPI, ročník 2001, č.247.

⁵⁷ Katalog stanic Hasičského záchranného sboru České republiky, 2019. Praha: MV-generální ředitelství hasičského záchranného sboru. ISBN 978-80-7616-024-8.

3.5 Výběr oborů středních odborných škol

Školským zákonem je dáno: „Střední vzdělávání rozvíjí vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty získané v základním vzdělávání, důležité pro osobní rozvoj jedince. Poskytuje žákům obsahově širší všeobecné vzdělání nebo odborné vzdělání spojené se všeobecným vzděláním a upevňuje jejich hodnotovou orientaci. Střední vzdělávání dále vytváří předpoklady pro plnoprávný osobní a občanský život, samostatné získávání informací a celoživotní učení, pokračování v navazujícím vzdělávání a přípravu pro výkon povolání nebo pracovní činnosti.“ K tomu Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy stanoví pro každý obor vzdělávání **Rámcové vzdělávací programy (RVP)**. V nich určuje zejména konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah a rozsah vzdělávání podle zaměření daného oboru vzdělávání, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání, hodnocení výsledků vzdělávání žáků a zásady pro tvorbu **Školních vzdělávacích programů (ŠVP)**. Ty musí být v souladu s příslušným rámcovým vzdělávacím programem a obsah vzdělávání může být ve školním vzdělávacím programu uspořádán do předmětů nebo jiných ucelených částí učiva (například modulů).⁵⁸

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy stanoví RVP pro střední odborné vzdělávání dle kategorií soustavy oborů vzdělání – převodník mezi klasifikacemi⁵⁹:

---

⁵⁸ *Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání: Školský zákon*, In: . Praha, ročník 2004, číslo 561.

⁵⁹ *Národní ústav pro vzdělávání: Rozvoj vzdělávání* [online], [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rv>

Tabulka 3 Dosažené vzdělání a stávající vzdělávací programy v ČR

Kategorie		ISCED 97	ISCED 2011-P (vzdělávací programy)	ISCED 2011-A (dosažené vzdělání)
KKOV	Dosažené vzdělání			
J	Střední vzdělání bez výučního listu – délka studia 2 roky	3C	353	353
E	Střední vzdělání s výučním listem především pro žáky se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním – délka studia 2 roky	3C	353	353
E	Střední vzdělání s výučním listem především pro žáky se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním – délka studia 3 roky	3C	353	353
H	Střední vzdělání s výučním listem délka studia 3 roky	3C	353	353
H	Zkrácené studium s výučním listem (druhá kvalifikace po absolvování středního vzdělání s výučním listem nebo maturitní zkouškou)	4C	353	353
K	Střední vzdělání s maturitní zkouškou všeobecné (gymnaziální) vzdělání – délka studia 4 roky	3A	344	344
L	Střední vzdělání s maturitní zkouškou L0-4 odborné vzdělání s odborným výcvikem – délka studia 4 roky	3A	354	354
	Nástavbové studium poskytující vzdělání s maturitní zkouškou L5 po získání středního vzdělání s výučním listem – délka studia 2 roky	4A	354	354
M	Střední vzdělání s maturitní zkouškou odborné – délka studia 4 roky	3A	354	354
	Střední vzdělávání s maturitní zkouškou lyceum	3A	344	344
	Zkrácené studium s maturitní zkouškou (druhá kvalifikace po absolvování středního vzdělání s maturitní zkouškou)	4A	354	354

Zdroj: MŠMT, ČSÚ, ReferNet, 2015, <http://www.nuv.cz/isced>

Jednotlivé obory vzdělání jsou dále členěny na základě jejich sounáležitosti k jednotlivým vykonávaným lidským činnostem.

Tabulka 4 Soupis skupin oborů vzdělání SOŠ, například:

16	Ekologie a ochrana životního prostředí
28	Technická chemie a chemie silikátů
36	Stavebnictví, geodézie a kartografie
37	Doprava a spoje
75	Pedagogika, učitelství a sociální péče
78	Obecně odborná příprava
82	Umění a užité umění

Zdroj: www.vzdelavacisluzby.cz/skoly/informace-o-oborech-vzdelani

Kódy oborů slouží k systémovému členění a vyjadřují stupeň vzdělání, charakter přípravy pro uplatnění na trhu práce a obtížnost studia.⁶⁰

Tabulka 5 KÓD oboru vzdělávání - příklad

Skupina vzdělání	oborů	Obor vzdělání	Kategorie dosaženého vzdělání	Pořadové číslo
28		44	M	01

Zdroj: vlastní příklad

Jako příklad je v tabulce uvedeno kódové označení pro obor Technická chemie a chemie silikátů – Aplikovaná chemie, kdy první dvojčíslí v kódu řadí jednotlivé obory do příslušných skupin oborů (viz tabulka 4) a písmeno vyjadřuje stupeň vzdělání, charakter přípravy (viz tabulka 3)

Pro moji práci jsem vybrala **obory M** (s maturitní zkouškou) technického zaměření, které korespondují nejvíce se zaměřením výkonu činnosti HZS Karlovarského kraje.

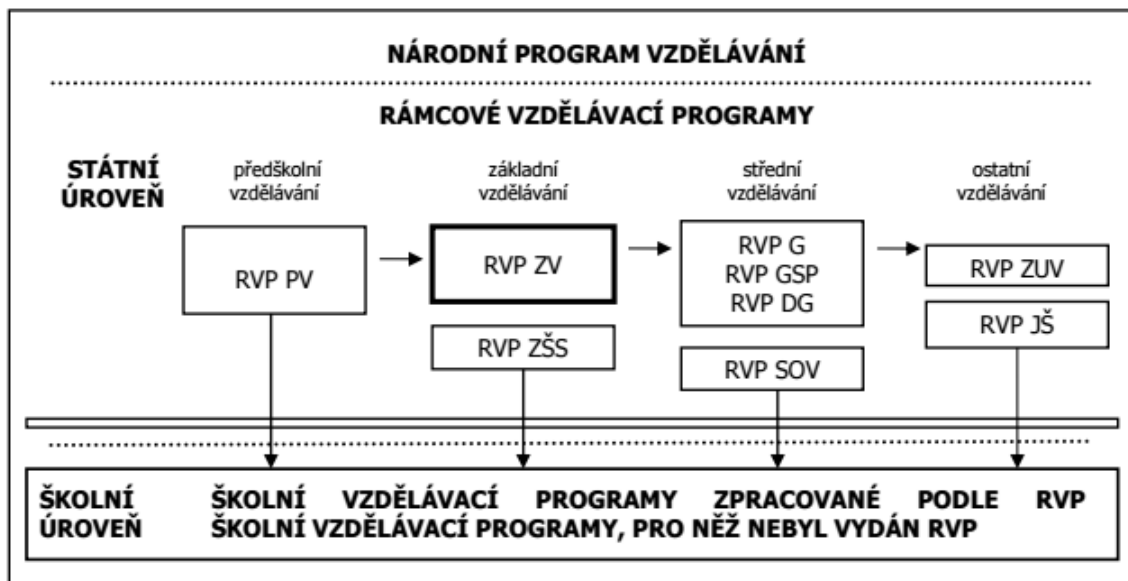
⁶⁰ Stanoveno NV č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání – aktuální stav

3.6 Kurikulární dokumenty

3.6.1 Rámcové vzdělávací programy

Pro každý obor vzdělání v základním a středním vzdělávání a pro předškolní, základní umělecké a jazykové vzdělávání se vydávají rámcové vzdělávací programy. Rámcové vzdělávací programy vymezují povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání; jsou závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů, hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků, tvorbu a posuzování učebnic a učebních textů a dále závazným základem pro stanovení výše finančních prostředků přidělovaných podle § 160 až 162 školského zákona. Soupis všech v současné chvíli existujících rámcových vzdělávacích programů vzdělání nalezneme na webu MŠMT, které odkazuje na web Národního ústavu pro vzdělávání (NÚV)⁶¹.

Obrázek 5 Schema kurikulárních dokumentů

Zdroj: www.pedagogicke.info/2017/01/ramcovy-vzdelavaci-program-pro.html

⁶¹ Viz. §3 a §4 zákona č.561/2004Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

3.6.2 Školní vzdělávací program

Stěžejním dokumentem v jednotlivých školách a školských zařízeních, kde se uskutečňuje vzdělávání je Školní vzdělávací program, který musí být v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro daný obor. Školní vzdělávací program vydává ředitel školy nebo školského zařízení a zveřejňuje jej na přístupném místě ve škole nebo školském zařízení.⁶²

ŠVP obsahuje rozpracované vzdělávací cíle týkající se vzdělávání, délky, formy, obsahu a časového plánu vzdělávání, podmínky přijímání uchazečů, průběhu a ukončování vzdělávání, včetně podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, označení dokladu o ukončeném vzdělání, pokud bude tento doklad vydáván. Dále stanoví popis materiálních, personálních a ekonomických podmínek a podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví, za nichž se vzdělávání v konkrétní škole nebo školském zařízení uskutečňuje.⁶³

Tvorba ŠVP je sice náročná, ale umožňuje reagovat na vzdělávací podmínky jednotlivé školy nebo školského zařízení i regionu a posiluje jejich autonomii ve vzdělávání. Dalším důležitým aspektem školního vzdělávacího programu ve středním vzdělávání je projednání se zaměstnavateli v regionu pro absolvování praxí žáků v průběhu studia a uplatnitelnost absolventů na trhu práce.⁶⁴

3.7 Vytipování témat pro exkurzi

Zde velice záleží nejen na tom, co jednotliví partneři exkurze nabízejí či poptávají, ale na dalších faktorech. U střední odborné školy požadavek obsahu exkurze vychází z RVP, který je implementován a rozpracován do ŠVP pro jednotlivé ročníky oboru do předmětů nebo modulů.

U hasičské stanice vychází nabídka obsahu exkurze z činnosti stanice a možnostech vybavení. Pro vybrané obory středního odborného vzdělávání může Hasičský záchranný sbor nabídnout exkurze v rámci svých činností:

- Chemické služby (specifické vybavení pro řešení – pro obor Aplikovaná chemie)
- Strojní služby (automobilní vybavení, materiální vybavení pro zásah) – pro obor Dopravní prostředky
- specifické stavební řešení budov stanic – pro obory Stavební

Pro dotazování jsem vybrala dva obory středního odborného vzdělávání, pro které bude optimální vytvoření osnovy exkurze v komparaci s činností stanice HZS kraje:

1. Aplikovaná chemie – kód oboru 28-44-M/01
2. Stavebnictví – kód oboru 36-47-M/01

---

⁶² §3 a §5 zákona č.561/2004Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

⁶³ Národní ústav pro vzdělávání, dostupné <http://www.nuv.cz/t/rvp>

⁶⁴ Metodika tvorby školních vzdělávacích programů SOŠ a SOU, 1. Upravené vydání, Praha 2012, ISBN: 978-80-87652-05-3

Na základě dotazníkového šetření provedeného u vybraných středních odborných škol mě oslovila Střední uměleckoprůmyslová škola keramická a sklářská Karlovy Vary se zájmem o exkurze pro své žáky oboru Aplikovaná chemie, kód oboru 28-44-M/01 a další obory školy. Střední odborné školy mimo karlovarský kraj také projeví zájem o osnovu exkurze pro poptávané obory středního odborného vzdělávání, což svědčí o potřebě tuto oblast podpořit a dále rozvíjet. Z dotazníkového šetření však vyplývá, že střední odborné školy jsou obecně zahlceny obsahem teoretického učiva daného jejich ŠVP a na tento typ výuky jim již mnoho prostoru nezbyvá. Některé střední odborné školy mají do své výuky začleněnou praxi v nasmlouvaných organizacích a firmách a z tohoto důvodu exkurzi u HZS ČR do svých ŠVP již nezahrnují.

B. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PROVEDENÍ PRŮZKUMU

4.1 Průzkum provádění exkurzí na stanicích HZS Karlovarského kraje

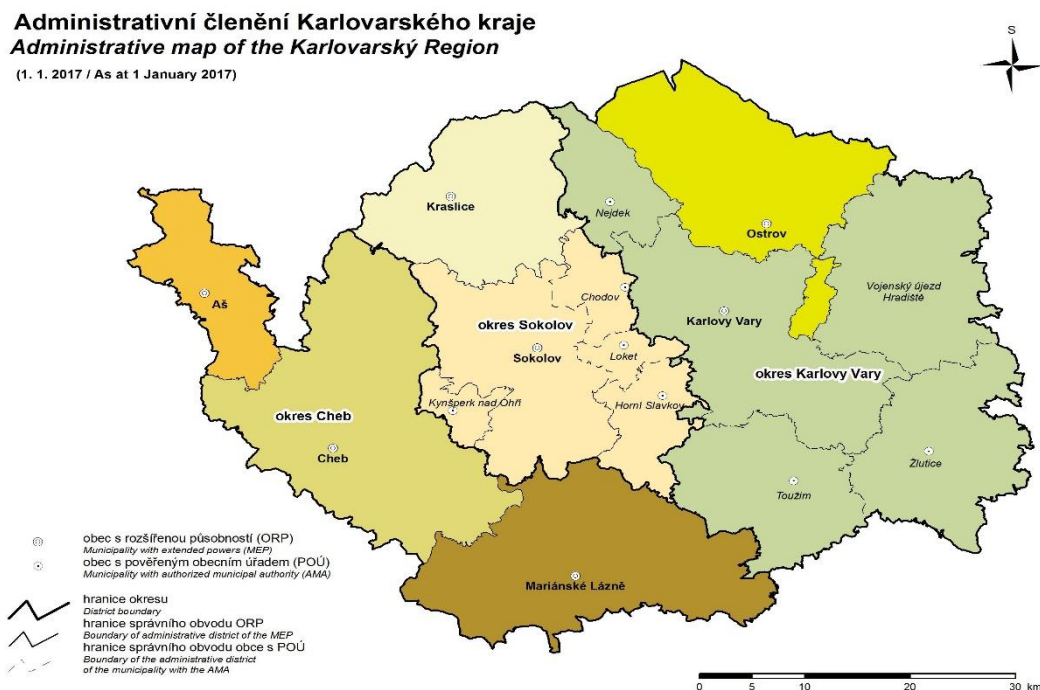
Hasičský záchranný sbor Karlovarského kraje

Obrázek 6 Karlovarský kraj

Zdroj: http://wiki.rvp.cz/Kabinet/Mapy/Mapa_ČR/Mapy_krajů_ČR/Karlovarský_kraj

Obrázek 7 Administrativní členění Karlovarského kraje

Zdroj: http://www.karlovyvary-region.eu/images/mapy/cleneni_kraje_2.jpg

Na začátku mé práce jsem provedla průzkum uvnitř HZS Karlovarského kraje. Formulovala jsem 5 otázek a zaslala emailem na velitele stanic (uvedeny také v příloze 12.1):

Tabulka 6 Dotazování - otázky

1	Kolik středních škol se za rok zúčastní exkurze? (nemyslím prohlídky stanice na dnech otevřených dveří)
2	Pokud ano, který ročník? (pokud je vám tato informace známa)
3	Je náplň exkurze (její výukový cíl) požadován školou, nebo ho nabízí stanice?
4	Pokud ho nabízí stanice, vychází ze ŠVP školy?
5	Nebo má stanice sama zvolený okruh informací, které středoškolákům sdělí

Zdroj: vlastní

Byla jsem nemile překvapena, že střední školy se v Karlovarském kraji exkurzí na stanicích vůbec neúčastní. Přehled odpovědí je uveden v příloze 12.2.

4.2 Průzkum provádění exkurzí u jednotlivých HZS krajů

Hasičský záchranný sbor České republiky je členěný na 14 krajů. Kraje jsou uvedeny v číslovaném pořadí podle zákona (jejich členění 1. - 14.), za pomlčkou je uvedeno sídlo kraje (tzv. krajské město).

Obrázek 8 Členění samosprávných krajů České republiky

Zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kraje_v_Česku

Z důvodu provedeného zjištění u HZS Karlovarského kraje jsem v dalším kroku oslovila své kolegy, koordinátory Preventivně výchovné činnosti z ostatních HZS krajů, se stejným souborem 5 otázek pro zjištění provádění exkurzí na stanicích v republice (uvedeny v tabulce 6). Zde bylo zjištěno, že střední školy se exkurze v určité míře účastní. Přehled odpovědí je uveden v příloze 12.3.

Z odpovědí bylo patrné, že provádění exkurzí u HZS krajů se ve statistických přehledech nečlení na jednotlivé věkové skupiny žáků. Provádí se pouze vyčíslení provedených exkurzí. Dotazováním bylo následně zjištěno, že převážná část exkurzí je zaměřena na téma Ochrany člověka za mimořádných událostí. Jsou však kraje se specifiky na jejich území jako např. chemické provozy, zde například probíhá 14 denní praxe žáků u HZS kraje, na jejich stanicích.

V jednotlivých krajích probíhá exkurze na stanicích v různých variantách. Je to převážně z důvodů různých typů hasičských stanic a specifík území jednotlivých krajů.

4.3 Průzkum o absolvování exkurzí středních odborných škol – obor Aplikovaná chemie

Vyhledávám v oborech studia „Aplikovaná chemie“, kód 28-44-M/01.⁶⁵

Zobrazují 17 oborů studia

Vybráno 16 škol

- Jihočeský kraj (2)
- Jihomoravský kraj (1)
- Karlovarský kraj (2)
- Královéhradecký kraj (1)
- Liberecký kraj (1)
- Moravskoslezský kraj (1)
- Olomoucký kraj (2)
- Pardubický kraj (1)
- Praha (2)
- Ústecký kraj (3)
- Zlínský kraj (1)

Denní, Dálkové (oslovena pouze jako jedna)

Zdroj: www.stredniskoly.cz

Kraj Plzeňský, Středočeský a Vysočina tento obor nenabízí. V Tabulce 7 označeno červeně.

Obrázek 9 Mapa středních odborných škol nabízejících obor Aplikovaná chemie

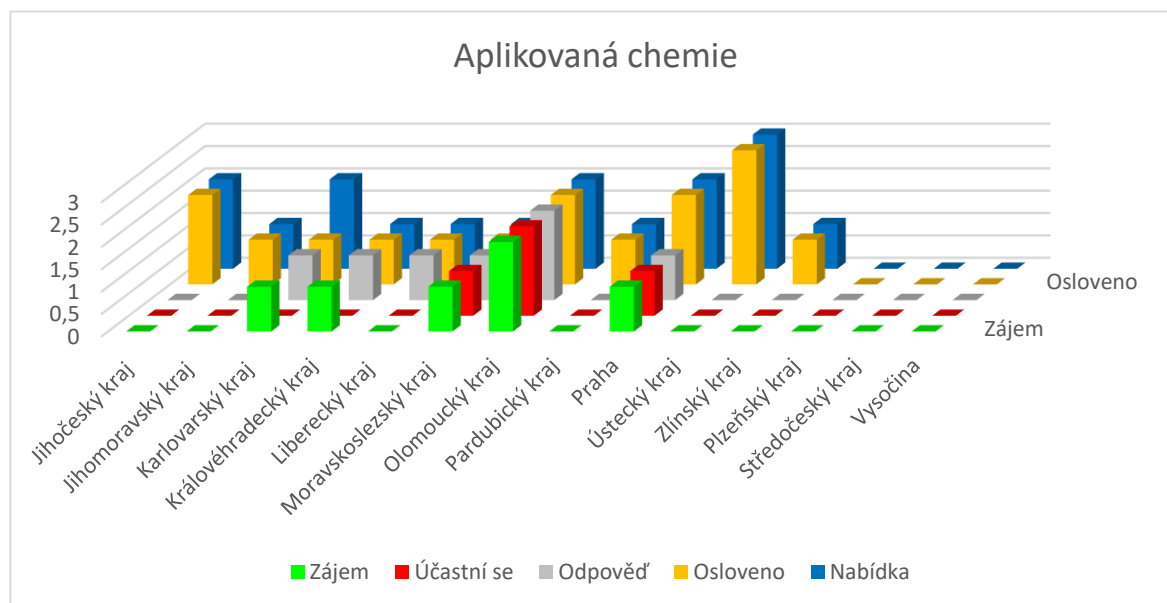

Zdroj: www.stredniskoly.cz

---

⁶⁵ <https://www.stredniskoly.cz/search.html?string=aplikovan%C3%A1+chemie&typ=obo>

Graf 2 Dotazování – průzkum středních odborných škol, obor Aplikovaná chemie

Zdroj: vlastní

Popis grafu a hodnoty vycházejí z provedeného průzkumu, které jsou uvedeny v příloze 12.4. Z oslovených 16 středních odborných škol odpovědělo 7 škol. Exkurze na stanici HZS kraje se účastní 4 školy a zájem o osnovu exkurze má 6 škol.

Tabulka 7 Přehled dotazování oboru Aplikovaná chemie

Aplikovaná chemie	Zájem	Účastní se	Odpověď	Osloveno	Nabídka
Jihočeský kraj	0	0	0	2	2
Jihomoravský kraj	0	0	0	1	1
Karlovarský kraj	1	0	1	1	2
Královéhradecký kraj	1	0	1	1	1
Liberecký kraj	0	0	1	1	1
Moravskoslezský kraj	1	1	1	1	1
Olomoucký kraj	2	2	2	2	2
Pardubický kraj	0	0	0	1	1
Praha	1	1	1	2	2
Ústecký kraj	0	0	0	3	3
Zlínský kraj	0	0	0	1	1
Plzeňský kraj	0	0	0	0	0
Středočeský kraj	0	0	0	0	0
Vysočina	0	0	0	0	0
Společně	6	4	7	16	17

Zdroj: vlastní

4.4 Průzkum o absolvování exkurzí středních odborných škol – obor Stavebnictví

Vyhledávám v oborech studia „Stavebnictví“, kód 36-47-M/01.⁶⁶

Zobrazuji 62 oborů studia

Vybráno 31 škol

- Jihočeský kraj (4)
- Jihomoravský kraj (4)
- Karlovarský kraj (3)
- Královéhradecký kraj (2)
- Liberecký kraj (1)
- Moravskoslezský kraj (4)
- Olomoucký kraj (10)
- Pardubický kraj (4)
- Plzeňský kraj (2)
- Praha (6)
- Středočeský kraj (9)
- Ústecký kraj (6)
- Vysočina (3)
- Zlínský kraj (4)

Obrázek 10 Mapa středních odborných škol nabízejících obor Stavebnictví

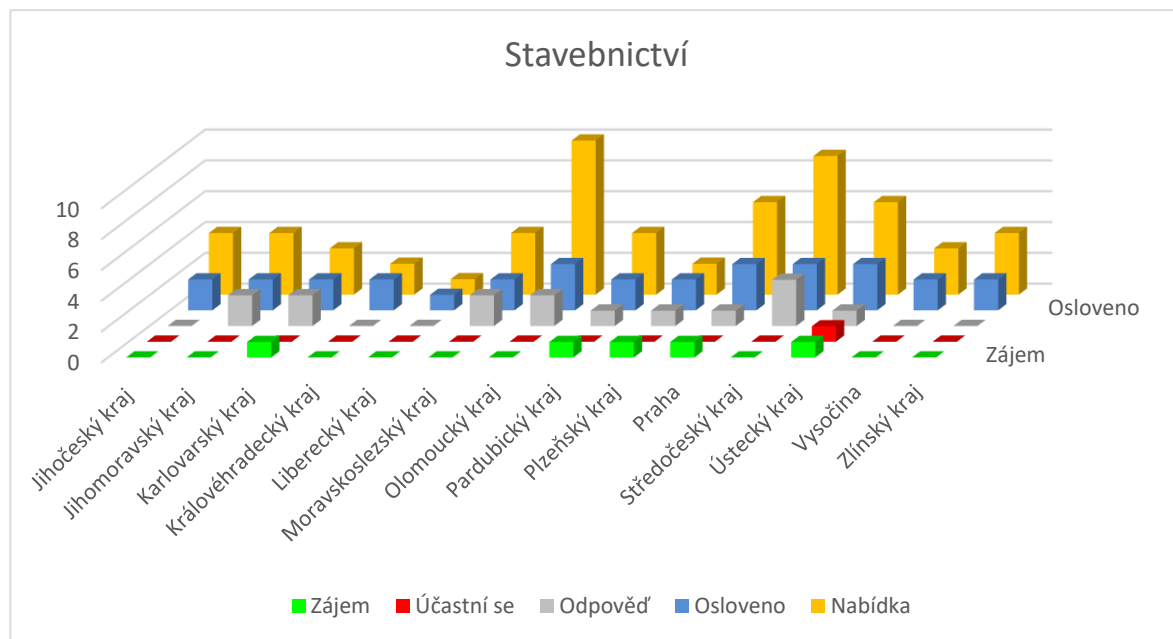

Zdroj: www.stredniskoly.cz

---

⁶⁶ <https://www.stredniskoly.cz/search.html?string=Stavebnictv%C3%AD&typ=obo>

Graf 3 Dotazování – průzkum středních odborných škol, obor Stavebnictví

Zdroj: vlastní

Popis grafu a hodnoty vychází z provedeného průzkumu, které jsou uvedeny v příloze 12.5. Z oslovených 31 středních odborných škol odpovědělo 15 škol. Exkurze na stanici HZS kraje se účastní 1 škola a zájem o osnovu exkurze má 5 škol.

Tabulka 8 Přehled dotazování oboru Stavebnictví

Stavebnictví	Zájem	Účastní se	Odpověď	Osloveno	Nabídka
Jihočeský kraj	0	0	0	2	4
Jihomoravský kraj	0	0	2	2	4
Karlovarský kraj	1	0	2	2	3
Královéhradecký kraj	0	0	0	2	2
Liberecký kraj	0	0	0	1	1
Moravskoslezský kraj	0	0	2	2	4
Olomoucký kraj	0	0	2	3	10
Pardubický kraj	1	0	1	2	4
Plzeňský kraj	1	0	1	2	2
Praha	1	0	1	3	6
Středočeský kraj	0	0	3	3	9
Ústecký kraj	1	1	1	3	6
Vysočina	0	0	0	2	3
Zlínský kraj	0	0	0	2	4
Společně	5	1	15	31	62

Zdroj: vlastní

4.5 Vyhodnocení průzkumu

V úvodu musím zmínit jiné strukturování jednotlivých krajů v dotazování středních odborných škol oproti členění krajů dle zákona v dotazování provedeném u HZS krajů. Při dotazování u středních odborných škol jsem zachovala strukturu danou na webu www.stredniskoly.cz, která je uspořádána abecedně. Při vyhledávání středních odborných škol, obor Aplikovaná chemie jsem zjistila, že tři kraje (označené v tabulce 7 červeně) nenabízí tento obor studia.

Společným jmenovatelem z provedeného dotazování je nesoulad v informacích o nabídce exkurzí. Ze strany stanic HZS krajů vyplynulo, že střední odborné školy nepoptávají exkurze u stanic HZS krajů a ze strany středních odborných škol vyplynulo, že stanice HZS krajů nenabízejí exkurze školám. Je to způsobeno současným stavem v dostupnosti informací, kterých je obrovské množství a nezbyvá mnoho času na jejich monitorování.

Stanice HZS krajů nabízejí exkurze v rámci informací poskytujících na svých webových stránkách. Je zde uveřejněno, že exkurze v rámci preventivně výchovné činnosti stanice nabízejí, ale je nutné se na podrobnostech domluvit s veliteli stanic. Nelze modelově připravit osnovy exkurze pro všechny věkové kategorie žáků, stupně a obory vzdělávání.

Školy pak pro realizaci a zabezpečení exkurze musí splnit řadu legislativních podmínek. Učitel v souvislosti s náročností přípravy a organizace musí:

- odborná exkurze je velmi náročná na organizaci, přípravu administrativních náležitostí (bezpečnostní poučení žáků, informování zákonných zástupců, apod.)
- učitel musí spolupracovat s poskytující organizací, navštívit prostory, kde se exkurze uskuteční, seznámit se s odborným průvodcem, který během exkurze poskytne žákům odborný výklad a praktické ukázky procesů, postupů, atd.
- po schválení ředitelem školy ji musí následně ředitel zařadit do ročního plánu školy
- zajištění povolení vstupu do organizace
- stanovit způsob dopravy, časový rozpis přepravy a harmonogram exkurze a další
- následující vyučovací hodinu po exkurzi je nutné provést zhodnocení splnění cílů (rozhovorem, vypracování referátu, nebo seminární práce žáky)
- výstupní dokument neboli závěrečnou zprávu z exkurze zpracovanou učitelem, kterou přednese před předmětové komisi pro vyhodnocení přínosů pro pokračování nebo exkurzi odmítne.

Průzkum však ukázal, že i přes velikou organizační náročnost na straně středních odborných škol je o exkurzi na stanicích HZS krajů zájem, stanice HZS krajů nabízejí možnosti exkurze na své stanici po dohodě s veliteli stanic a to je přínosný podnět pro vytvoření osnovy exkurze.

5 OSNOVA EXKURZE PRO STŘEDNÍ ODBORNOU ŠKOLU

5.1 Osnova exkurze pro střední odbornou školu obor Aplikovaná chemie

Předmět	Časová dotace v minutách
1. Zahájení, představení	5
2. Specifika v průběhu exkurze	5
3. BOZ a PO	5
4. Provedení exkurze	60
5. Ukončení	5
CELKEM 80 minut	(2 vyučovací jednotky)
Počet žáků	Maximálně 25
Vedoucí exkurze (a pomocník)	1 (+ 1)

1. Zahájení představení

5 minut

Vedoucí exkurze zahájí exkurzi přivítáním, představením, stručnou informací o stanici (její typ, předurčenost pro zásah, hasební obvod). Sdělí organizační pokyny k průběhu exkurze, co žáky čeká, kudy a kam se budou přemísťovat a zodpovědnost za žáky má dále jejich učitel.

2. Specifika v průběhu exkurze

5 minut

Vedoucí exkurze informuje o specifiku činnosti stanice a chování skupiny v případě výjezdu techniky k zásahu (dle možností na místě možno provést ukázkou signál při výjezdu jednotky), kdy musí uposlechnout pokynů vedoucího exkurze a ustoupit tak, aby nepřekáželi a ničím nenarušili činnost příslušníků jedoucích k zásahu.

3. BOZP a PO

5 minut

Příslušník sdělí základní informace k bezpečnosti ochrany zdraví a Požární ochraně při exkurzi. Na nic nesahat, uposlechnout pokynů vedoucího exkurze, pohybovat se jen se skupinou a nekouřit v celém areálu stanice.

4. Provedení exkurze **60 minut**
Přemístění k technice a vybavení

Nebezpečné látky z pohledu HZS Karlovarského kraje

Seznámení s nebezpečnými látkami, které jsou nejčastěji přepravovány a využívány na území Karlovarského kraje. Krátké seznámení s těmito látkami a jejich fyzikálně-chemickými vlastnostmi. Označování vozidel přepravujících nebezpečné látky. 10 minut

Detekce a identifikace nebezpečných látek prostředky HZS Karlovarského kraje

Prostředky pro detekci nebezpečných látek, jejich použití. Technologie a systémy využívané k identifikaci nebezpečných látek. Seznámení s Transportním nehodovým informačním systémem a informační podporou velitele zásahu v rozhodovacím procesu. 10 minut

Osobní ochranné prostředky používané u zásahu s přítomností nebezpečných látek

Osobní ochranné prostředky ve výbavě jednotek HZS Karlovarského kraje, jejich vybavení dle předurčenosti na zásah s přítomností nebezpečných látek. Ukázka jednotlivých prostředků ve výbavě jednotky stanice Karlovy Vary. 10 minut

Dekontaminace nebezpečných látek prostředky ve výbavě HZS Karlovarského kraje

Prostředky pro dekontaminaci zasahujících hasičů u zásahu, techniky a postupy využívané pro dekontaminaci osobních ochranných prostředků. Ukázka dekontaminačního stanoviště a jeho fungování. 30 minut

5. Shrnutí sdělených informací. Diskuze

6. Ukončení exkurze **5 minut**

Obrázek 11 Ukázka dekontaminace

Zdroj: vlastní

5.2 Osnova exkurze pro střední odbornou školu obor Stavebnictví

Předmět	Časová dotace v minutách
1. Zahájení, představení	5
2. Specifika v průběhu exkurze	5
3. BOZ a PO	5
4. Provedení exkurze	60
5. Ukončení	5
CELKEM 80 minut	(2 vyučovací jednotky)
Počet žáků	Maximálně 25
Vedoucí exkurze (a pomocník)	1 (+ 1)

1. Zahájení představení

5 minut

Vedoucí exkurze zahájí exkurzi přivítáním, představením, stručnou informací o stanici (její historii, hasební obvod). Sdělí organizační pokyny k průběhu exkurze, co žáky čeká, kudy a kam se budou přemísťovat a zodpovědnost za žáky má dále jejich učitel.

2. Specifika v průběhu exkurze

5 minut

Vedoucí exkurze informuje o specifiku činnosti stanice a chování skupiny v případě výjezdu techniky k zásahu (dle možností na místě možno provést ukázkou signál při výjezdu jednotky), kdy musí uposlechnout pokynů vedoucího exkurze a ustoupit tak, aby nepřekáželi a ničím nenarušili činnost příslušníků jedoucích k zásahu.

3. BOZP a PO

5 minut

Příslušník sdělí základní informace k Bezpečnosti ochrany zdraví a Požární ochraně při exkurzi. Na nic nesahat, uposlechnout pokynů vedoucího exkurze, pohybovat se jen se skupinou a nekouřit v celém areálu stanice.

4. Provedení exkurze

60 minut

Požadavky na výstavbu hasičských stanic jsou dány nejen právními předpisy, ale zároveň technickou normou ČSN 73 5710 – Požární stanice a požární zbrojnice, které stanoví zásady pro navrhování a výstavbu nových objektů a prostorů určených pouze pro výkon jednotek požární ochrany. Dalších prostorů se netýká (např. kanceláře HZS). Pro rekonstrukce stávajících staveb se použije přiměřeně.

Všeobecně – prostory pro výkon služby hasičů zařazených v jednotce PO se od prostorů pro veřejnost oddělují tak, aby bylo zabráněno volnému přístupu veřejnosti od prostorů pro výkon služby.

Požární stanice – objekt a ostatní prostory určené pro nepřetržitý výkon služby hasičů zařazených v jednotce hasičského záchranného sboru kraje (profesionální jednotka PO) a pro požární techniku a věcné prostředky požární ochrany ve vybavení profesionální jednotky PO.

Druh a velikost objektu – se stanoví podle druhu jednotky PO, pro kterou je objekt určen:

- a) podle druhu a kategorie jednotky PO
- b) podle počtu hasičů vykonávajících v jednotce PO službu
- c) podle druhu a počtu požární techniky a věcných prostředků PO,

dále se velikost objektu upraví podle dalších funkcí, pro které je objekt určen, např.:

- a) kanceláře pro pracovníky v jednosměnném pracovním režimu (tzv. denní zaměstnanci),
- b) pracoviště speciálních služeb a odborných oddělení,
- c) operační a informační středisko
- d) výcviková zařízení jednotek PO

Umístění objektů – splnění požadavků dojezdového času pro příslušnou jednotku PO na místo zásahu s určeným počtem sil a prostředků stanové podle zvláštního právního předpisu (Poplachový plán kraje).

Nově budované hasičské stanice se umisťují tak, aby nedocházelo k rušení nemocnic, sanatorií, škol, koncertních sál, popř. divadel nadměrným provozním hlukem z hasičské stanice. *Toto se nevztahuje na hasičské stanice, na kterých jsou dislokovány jednotky PO pro uvedené budovy a areály.*

Nově budované hasičské stanice se nesmí umisťovat v místech bezprostředně ohrožených účinky mimořádných událostí zejména ve vnější zóně havarijního plánování, v záplavových území 20leté vody. *Toto se nevztahuje na požární stanice, ve kterých jsou dislokovány jednotky PO zřizované provozovatelem zařízení, pro něž byla stanovena zóna havarijního plánování.*

Hasičská stanice typu C – zabezpečující v rámci hasebního obvodu podle příkazu příslušného operačního a informačního střediska HZS kraje výjezd jednotky PO. Dále zabezpečuje pro určité území kraje speciální služby a je vybavena technikou a věcnými prostředky požární ochrany podle zvláštního právního předpisu (v současnosti platná vyhláška č. 247/2001Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany).

Požární bezpečnost staveb – místnosti pro denní a noční pohotovost v hasičské stanici se nepovažují za prostory pro ubytování. Z toho vyplývá, že z hlediska požární bezpečnosti nemusí tvořit stavebně souvislé skupiny těchto místností samostatné požární úseky.

Nástupní komunikace pro hasiče – podlahy se navrhují s malou skluzností (dle další normy). Vícepodlažní budovy stanic musí být opatřeny skluzem, který je navrhován pro 5 hasičů v jedné směně. Skluzem lze propojit pouze dvě bezprostředně nad sebou umístěná podlaží. Skluzová šachta má předepsaný tvar a velikost včetně doskočiště. Průchozí šířka chodby, která je nástupní komunikací pro hasiče, musí být nejméně 1 100 mm.

Vrata – výjezdová se navrhují tak, aby světlé rozměry byly alespoň větší o 850 mm než největší šířka používaného automobilu a o 400 mm než největší výška používaného automobilu. Zvedací výjezdová vrata nesmí v otevřené poloze žádnou částí zasahovat do světlych rozměrů pro výjezd. Musí být ovladatelná alespoň z prostoru garáží u jednotlivých vrat a ze spojové místnosti nebo operačního a informačního střediska. U bezobslužných stanic musí být zajištěno monitorování polohy výjezdových vrat (otevřeno a zavřeno) z operačního a informačního střediska pomocí kamerového systému.

Vzduchotechnika – navrhuje se pro odsávání zplodin z výfuku každého hasičského automobilu s pohotovostní hmotností nad 3,5 tuny. Vyústění nasávacích otvorů musí být nad výfukem automobilu. Montážní jámy pro opravy automobilů musí být vybaveny samostatným větráním.

Garáže – se navrhují v souladu s dalšími příslušnými technickými normami (např.: ČSN 73 0804, příloha 1-PBS Výrobní objekty, ČSN 73 6058 Jednotlivé, řadové a hromadné garáže).

Počtení stání se navrhuje alespoň v rozsahu vybavení hasičské stanice požární technikou a věcnými prostředky stanovanými zvláštním právním předpisem (vyhláška č. 247/2001Sb.), např.:

- a) v řadě bez sloupů
- b) v řadě se sloupy
- c) dvouřadé stání bez sloupů
- d) dvouřadé průjezdné stání
- e) dvouřadé stání se samostatnými výjezdy
- f) průjezdné se šikmým stáním

Obrázek 12 Ukázka rozmístění techniky v garážích

Zdroj: vlastní

Prostory technického zázemí – pro zabezpečení chodu hasičské stanice se pro **typ stanice C navrhuji**:

Tabulka 9 Nutné technické zázemí

Položka	Prostor
A	Sklad pohonných hmot
B	Sklad speciálních hasebních látek
C	Sklad technických prostředků pro technickou službu
D	Sklad chemické služby
E	Sklad drobných náhradních dílů pro strojní službu
F	Příruční sklad kancelářských potřeb
G	Dílna chemické služby
H	Dílna strojní služby, sklad spojové a informační služby
I	Prostory pro čištění a sušení hadic
J	Sklad spojové služby
K	Úklidová komora s výlevkou

Zdroj: ČSN 73 5710

Náhradní zdroj elektrické energie – pro schopnost hasičské stanice fungovat nezávisle na vnější energetické síti po dobu 72 hodin.

5. Shrnutí sdělených informací. Diskuze.

6. Ukončení exkurze

5 minut

6 ZÁVĚR

Tato práce se věnovala problematice exkurzí a konkrétního nastavení osnovy exkurze na hasičské stanici pro žáky střední odborné školy. Práce se skládala z teoretické a praktické části.

Teoretická část představila exkurzi jako výukovou metodu a organizační formu vyučování, včetně všech jejích souvislostí. Byly představeny jednotlivé druhy exkurzí, konkrétní etapy exkurzí a výhody i nevýhody této výukové metody. Exkurze je definována jako jedna z organizačních forem vyučování realizována mimo školní prostředí a také jako důležitá součást výuky, jejíž přínos pro žáky do určité míry závisí na kvalitní přípravě učitele. Exkurze je pro žáky velmi atraktivní metodou a často představuje konkrétní návštěvu zajímavého místa. Exkurze je v porovnání s praxí většinou jednorázová a její charakter je spíše nazírací. Bezprostřední styk žáků s realitou umožní jejich utvoření přesnější představy spojení teorie s praxí a exkurze navíc umocňuje jejich emocionální zážitek.

V praktické části se mi podařilo po provedeném dotazování středních odborných škol v ČR, navázat spolupráci se dvěma školami v Karlovarském kraji, obory Aplikovaná chemie a Stavebnictví, pro které jsem vytvořila ve spolupráci s velitelem stanice Karlovy Vary a příslušníkem oddělení prevence HZS Karlovarského kraje dvě specifické osnovy exkurze na hasičské stanici v Karlových Varech pro vybrané obory škol.

Největším přínosem exkurzí je propojení teorie s praxí a tím poskytnutí okamžitého upřesnění i opravy nabytých vědomostí žáků a projevení zpětné vazby, aktivizace a dynamizace vzdělávacího procesu. Bezprostřední setkání žáků s realitou umožní jejich přesnější utvoření představy nabytých teoretických poznatků ve škole zážitkovou metodou. V současné době překotného vývoje technologií a s tím spojeného využívání virtuálních internetových sítí žáky si myslím, že exkurze plní nejen výukový cíl propojení teorie s praxí, ale zároveň nabízí žákům setkání a umocnění představy o jejich možném zařazení do budoucího pracovního procesu. Mohou se setkat a poznat povolání, které by mohli po ukončení studia vykonávat. Proto je exkurze na stanici v Karlových Varech velice přínosná i pro Hasičský záchranný sbor Karlovarského kraje z hlediska náboru budoucích uchazečů o práci u sboru.

Vytvořené exkurze jsou připravené pro realizaci v následujícím školním roce. Pak bude ověřeno, jak se osnova exkurze povedla navrhnout, jaká je reakce žáků, zdali splnila výukové cíle školy, nebo prověří potřebu ji pozměnit. I to je ovšem přínosem pro podporu zatraktivnění k provádění exkurzí. Bude poskytnuta i ostatním HZS krajů k jejich využití při nabídce exkurzí pro střední odborné školy na jejich území. Každá stanice bude mít možnost využít osnovu exkurze a přizpůsobit ji na své podmínky provedení.

Věřím, že exkurze začne být pravidelnou součástí Školních vzdělávacích plánů středních odborných škol, jako atraktivní a odborně motivující součást vyučování nabízející žákům vhled do světa pracovní reality.

7 POUŽITÉ ZKRATKY

ČR	Česká republika
HZS	Hasičský záchranný sbor
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NUV	Národní ústav pro vzdělávání
NV	Nařízení vlády
RVP	Rámcový vzdělávací program
SOŠ	Střední odborná škola
ŠVP	Školní vzdělávací program

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knihy:

ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnotících metod*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3450-7.

HOVORKOVÁ, Gabriela. *Metody a formy zvýšení exkurzí, vycházek a výletů ve výuce na střední odborné škole*. Brno, 2010. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta.

KAŠPAROVÁ, Jana, 2012. *Metodika tvorby školních vzdělávacích programů SOŠ a SOU*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. ISBN 978-80-87652-05-3.

KAŠPAROVÁ, Jana, 2012. *Modulární projektování školních vzdělávacích programů v odborném vzdělávání: příručka pro SOŠ a SOU k tvorbě ŠVP a vzdělávacích modulů ECVET*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. ISBN 978-80-87063-92-7.

KOLEKTIV AUTORŮ, 2019. *Katalog stanic Hasičského záchranného sboru České republiky*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR. ISBN 978-80-7616-024-8.

PLAMÍNEK, Jiří. *Vzdělávání dospělých: průvodce pro lektory, účastníky a zadavatele*. 2., rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4806-1.

PODLAHOVÁ, Libuše. *Didaktika pro vysokoškolské učitele: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4217-5.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1821-7.

SZASZO, Zoltán, 2010. *Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. ISBN 978-80-86640-60-0.

ŠKODA, Jiří a Pavel DOULÍK. *Psychodidaktika: metody efektivního a smysluplného učení a vyučování*. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3341-8.

VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9.

VANĚČEK, David, 2016. *Didaktika technických odborných předmětů*. Praha: České vysoké učení technické v Praze. ISBN 978-80-01-05991-3.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Obecná didaktika: pro studium a praxi*. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4590-9.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice: tradiční a inovativní metody, transmisivní a konstruktivistické pojetí výuky, klasifikace výukových metod*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4100-0.

Legislativa:

Zákon o požární ochraně, 1985. In: Praha, ročník 1985, číslo 133. Dostupné také z: ASPI

Zákon o Hasičském záchranném sboru české republiky a o změně některých zákonů: Zákon o hasičském záchranném sboru, 2015. In: Praha, ročník 2015, číslo 320. Dostupné také z: ASPI

Vyhláška o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, 2001. In: Ročník 2001, číslo 247. Dostupné také z: ASPI

Nářízení Karlovarského kraje: kterým se stanoví Požární poplachový plán Karlovarského kraje, In: Karlovy Vary, ročník 2006, číslo 2. Dostupné také z: ASPI

Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání: Školský zákon, In: Praha, ročník 2004, číslo 561. Dostupné také z: ASPI

Nářízení vlády o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, In: Praha, ročník 2010, číslo 211. Dostupné také z: ASPI

Metodický pokyn: k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, In: Praha, ročník 2005, Č. j.: 37 014/2005-25. Dostupný také z: web MŠMT

Internetové zdroje:

Metodický portál RVP. *Exkurze ve výuce*. [online]. 2011 [cit. 27.2.2020]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/z/10081/EXKURZE-VE-VYUCE.html/>

Národní ústav odborného vzdělávání. *Metodika tvorby školních vzdělávacích programů SOŠ a SOU*. [online]. 2012 [cit. 2.3.2020]. Dostupné z: http://www.nuov.cz/uploads/KURIKULUM/Metodika_tvorby_svp_web_a_cd.pdf

Národní ústav pro vzdělávání. *Zajistit přípravu žáků se SVP na pracovištích nemusí být sci-fi*. [online]. 2019 [cit. 3.3.2020]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/p-kap/zajistit-pripravu-zaku-se-svp-na-pracovistich-neni-sci-fi?highlightWords=exkurze>

Střední škola elektrotechnická. *Vyhodnocení exkurze-grafy*. [online]. 2019 [cit. 3.3.2020]. Dostupné z: <http://www.sse-najizdarne.cz/projekty/time/Dokumenty/Exkurze/Vyhodnoceni%20exkurze%20-%20grafy.pdf>

Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta. *Muzejní didaktika přírodovědných a technických oborů*. [online]. 2019 [cit. 28.2.2020]. Dostupné z: <http://pdf.uhk.cz/muzdid/jak.html>
ZŠ Velemín. *Osnova poučení žáků ZŠ před exkurzí*. [online]. 2019 [cit. 3.3.2020]. Dostupné z: <http://www.zs-velemin.cz/word/2018/boz/b01.pdf>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2006 [cit. 20.3.2020]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/38377>

Přehled oborů - celá Česká republika, *Stredniskoly.cz* [online]. [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <https://www.stredniskoly.cz/obory/>

PODLAHOVÁ, Libuše, 2012. *Didaktika pro vysokoškolské učitele: [vybrané kapitoly]* [online]. Praha: Grada [cit. 2020-04-14]. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-8102-0. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/didaktika-pro-vysokoskolske-ucitele-189814/>

9 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Schéma dělení exkurzí podle jednotlivých hledisek.....	13
Obrázek 2 Přehled využití týdnů v období září-červen školního roku.....	15
Obrázek 3 Schéma strategie řešení problémové úlohy	20
Obrázek 4 Stanice Karlovy Vary	31
Obrázek 5 Schema kurikulárních dokumentů.....	35
Obrázek 6 Karlovarský kraj	39
Obrázek 7 Administrativní členění Karlovarského kraje.....	40
Obrázek 8 Členění samosprávných krajů České republiky.....	41
Obrázek 9 Mapa středních odborných škol nabízejících obor Aplikovaná chemie	43
Obrázek 10 Mapa středních odborných škol nabízejících obor Stavebnictví	45
Obrázek 11 Ukázka dekontaminace.....	51
Obrázek 12 Ukázka rozmístění techniky v garážích.....	55

10 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Výhody a nevýhody dialogických metod vyučování	22
Tabulka 2 Výhody a nevýhody metod výkladu	22
Tabulka 3 Dosažené vzdělání a stávající vzdělávací programy v ČR.....	33
Tabulka 4 Soupis skupin oborů vzdělání SOŠ, například:	34
Tabulka 5 KÓD oboru vzdělávání - příklad.....	34
Tabulka 6 Dotazování - otázky	40
Tabulka 7 Přehled dotazování oboru Aplikovaná chemie	44
Tabulka 8 Přehled dotazování oboru Stavebnictví.....	46
Tabulka 9 Nutné technické zázemí	56

11 SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Příklad grafu hodnotícího organizaci exkurze	28
Graf 2 Dotazování – průzkum středních odborných škol, obor Aplikovaná chemie	44
Graf 3 Dotazování – průzkum středních odborných škol, obor Stavebnictví	46

12 PŘÍLOHY

12.1 Dotazování – formulované otázky

1	Kolik středních škol se za rok zúčastní exkurze? (nemyslím prohlídky stanice na dnech otevřených dveří)
2	Pokud ano, který ročník? (pokud je vám tato informace známa)
3	Je náplň exkurze (její výukový cíl) požadován školou, nebo ho nabízí stanice?
4	Pokud ho nabízí stanice, vychází ze ŠVP školy?
5	Nebo má stanice sama zvolený okruh informací, které středoškolákům sdělí

Zdroj: vlastní

12.2 Dotazování – průzkum u stanic HZS Karlovarského kraje

Územní odbor Karlovy Vary		
	Stanice	Provádění exkurzí
1	Karlovy Vary	Nechodí – neúčastní se
2	Toužim	Nechodí – neúčastní se
Územní odbor Sokolov		
	Stanice	Provádění exkurzí
3	Sokolov	Nechodí – neúčastní se
4	Kraslice	Nechodí – neúčastní se
5	Chemické závody Sokolov	Nechodí – neúčastní se
Územní odbor Cheb		
	Stanice	Provádění exkurzí
6	Cheb	Nechodí – neúčastní se
7	Mariánské lázně	Nechodí – neúčastní se
8	Aš	Nechodí – neúčastní se

Zdroj: vlastní

12.3 Dotazování – průzkum u jednotlivých HZS krajů

Číslo	Kraj	Provádění exkurzí
1.	Hlavní město Praha	<ul style="list-style-type: none"> • Středních škol k nám chodí velmi málo, tak do 10 do roka. • Většinou první nebo druhé ročníky. • Konkrétní požadavky nemají, proto přednášíme dle naší úvahy na téma Ochrana člověka za BR a MU.
2.	Středočeský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • Bez odpovědi
3.	Jihočeský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • Středních škol moc nechodí, za rok tak pět, ročník spíš první nebo druhý. • Většinou jsou to spíš obory jako mechanici apod., které zajímá hlavně technika. Nebo nějaký gympl. • Střední školy si spíš řeknou, co chtějí vidět, pro ty žádný stanovený program nemáme. • Nevím, jaké mají školy jejich ŠVP, takže spíš tak, jak si řeknou.
4.	Plzeňský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • počet „exkurzí“: 244, zúčastněných: 6887 • Neevidujeme, který ročník je na exkurzi. • Stanice exkurze sama nenabízí. Exkurze jsou buď poptány školou, nebo je školám nabízíme v rámci programu Hasík, kdy návštěva stanice je nepovinná poslední hodina. • 4. Stanice většinou exkurze dělají improvizovaně, každý přednášející tihne k jinému tématu, nemáme zde nastaven žádný systém. Stanice (velitelé) si toto organizují po své linii. PVČ z naší strany k exkurzím doplňujeme jen opravdu výjimečně.
5.	Karlovarský kraj	Poptáno samostatně
6.	Ústecký kraj	<ul style="list-style-type: none"> • v rámci exkurzí na stanicích nevedeme žádnou evidenci návštěvníků, tzn. nevím, kolik základních a středních škol jsme zrealizovali, mám pouze souborná čísla. Tematicky je zcela na jednotlivých průvodcích, co říkají. Mají jen obecná doporučení, jak exkurzi vést.
7.	Liberecký kraj	<ul style="list-style-type: none"> • střední školy chodí u nás na exkurze minimálně. Většinou to jde přes velitele stanic. Ke mně se dostane jen závěrečný počet osob za rok.
8.	Královehradecký kraj	<ul style="list-style-type: none"> • cca 49 škol

		<ul style="list-style-type: none"> • není sledováno • škola vždy nechá program na nás, sama žádný požadavek nemá • nevychází; informace jsou všeobecné, činnost hasičů, ukázka techniky, první pomoc, volání na tísňové linky, ochran při MÚ • ano
9.	Pardubický kraj	<ul style="list-style-type: none"> • SŠ navštěvují exkurze minimálně, nevedeme statistiku dle věkových kategorií. Řekla bych, že z celkového počtu exkurzí např. v roce 2018, kdy stanice navštívilo 4280 účastníků je to asi tak 20%. • převážně se jedná o 2. a 3. ročník. Dokonce 3. ročník Střední průmyslové školy chemické v Pardubicích u nás každoročně vykonává 14 – denní praxi. • v případě exkurze náplň zajišťuje stanice. • při exkurzi se nevychází ze ŠVP, tomu se věnujeme v rámci besed na školách, které provádíme během roku. • stanice má zvolený okruh informací při exkurzi, věnují se hlavně tématům - jak volat na tísňové linky, únik nebezpečných látek a požáry a více dle dotazů žáků
10.	Kraj Vysočina	<ul style="list-style-type: none"> • za rok 2018 - 176 škol z toho 9 SOŠ • nezjišťujeme • nabízí stanice • nevychází • má sama zvolený okruh (máme osnovy)
11.	Jihomoravský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • Bez odpovědi
12.	Olomoucký kraj	<ul style="list-style-type: none"> • cca 10 tříd z 5 škol • různě, napříč všemi ročníky • výukový cíl zaměřujeme na HZS a je přímo zaměřen na povahu studovaného oboru (chemici, obchodníci, kuchaři) • vycházíme z RVP pro SŠ a spíše i zaměření studovaného oboru • okruh informací reaguje i na současný stav, odraz společnosti, roční období apod.
13.	Moravskoslezský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • vedoucí stanic mi nehlásí počty a ani náplň exkurzí
14.	Zlínský kraj	<ul style="list-style-type: none"> • nelze úplně s jistotou napsat. Některé stanice vykazují pouze počty exkurzí a návštěvníků,

		<p>jiné zase nerozlišují, jestli jde o střední či základní školu. Tam, kde to mám evidováno jako SŠ, jsem loni napočítal 21 organizovaných exkurzí s 489 osobami.</p> <ul style="list-style-type: none"> • různě, co vím, tak první až třetí. Maturitní jsem z dostupných podkladů nezjistil. • nechávají to ve většině případů na nás. Tady ve Zlíně si témata přednášek (vždy spojená s exkurzí či praktickou ukázkou) určuje pouze střední zdravotnická škola. • ne, exkurze většinou dělají instruktoři Hasíka a ti si jedou podle svého. • většina kolegů se snaží volit informace přiměřené dané cílové skupině, je to ale opět na každém jednotlivém hasiči.
--	--	---

Zdroj: vlastní

12.4 Dotazování SOŠ v oboru studia „Aplikovaná chemie“, kód 28-44-M/01

Školy, které se účastní exkurzí, jsou označeny **žlutě**

Školy, které mají zájem, jsou označeny **zeleně**

číslo	Kraj	Provádění exkurzí
1	Jihočeský kraj	
	Střední škola obchodní, Husova tř. 1846/9, České Budějovice Veřejná škola, Jihočeský kraj sekretariat@sso.cz	
	Střední odborná škola ekologická a potravinářská, Blatské sídliště 600/I, Veselí nad Lužnicí Veřejná škola, Jihočeský kraj info@sos-veseli.cz honsa@sos- veseli.cz	
2	Jihomoravský kraj	
	Střední průmyslová škola che- mická, Vranovská 65, Brno Veřejná škola, Jihomoravský kraj skola@spschbr.cz	
3	Karlovarský kraj	
	Střední uměleckoprůmyslová škola keramická a sklářská, nám. 17. listopadu 710/12, Kar- lovy Vary Veřejná škola, Karlovarský kraj sekretariat@supskv.cz	Ne Velice rádi bychom odbornou exkurzi pro naše žáky na stanici uvítali.
4	Královéhradecký kraj	
	Střední škola informatiky a slu- žeb, Elišky Krásnohorské 2069, Dvůr Králové nad Labem Veřejná škola, Královéhradecký kraj stodtova.monika@ssis.cz	1. NE 2. Ne u HZS, jinak si témata exkurzí a plán vypra- covává škola, návštěva vědeckých pracovišť a firem výrobních (apl. chemie) 3. Nenabízí a ani v osnovách nemáme řešení práce a postupu has. Zachr. sboru, máme BOZP v chemické laboratoři – spíše by se hodila přednáška k tématu

		<p>hasičí přístroje, použití a způsoby hasebních zásahů v chemických laboratořích</p> <p>5. Zde HZS nenabízí možnost exkurze, viz bod 3</p>
5	Liberecký kraj	
	<p>Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská, Smetanovo zátiší 470, Železný Brod Veřejná škola, Liberecký kraj sekretariat@supss.cz</p>	<p>1. Ne 3. Nevím, exkurze nebyla škole nabídnuta. 5. Exkurze nebyla škole nabídnuta.</p>
6	Moravskoslezský kraj	
	<p>Střední průmyslová škola chemická akademika Heyrovského, Ostrava Středoškolská 2854/1, Ostrava Veřejná škola, Moravskoslezský kraj radim.vajda@spsch.eu jiri.kalicinsky@spsch.eu</p>	<p>1. V minulosti se exkurze uskutečnila, nyní ne 2. Cíl exkurzí si vždy škola stanovuje 3. Ano 4. 3. ročník aplikovaná chemie Mgr. Dan Kuliha, daniel.kuliha@spsch.eu</p> <hr/> <p>1. Ano, ale spíše příležitostně 2. Škola si nestanovuje téma exkurze 3. Ano, vždy alespoň částečně koresponduje se ŠVP 4. Většinou 3. ročník, ale není to podmínkou 6. Prosim, pokud sestavíte modelovou osnovu exkurze, mohla byste mi ji poslat, abychom na ni mohli navázat a požádat o ni Hasičský záchranný sbor u nás. Děkuji. Dana Vaňková, dana.vankova@spsch.eu</p>
7	Olomoucký kraj	
	<p>Střední škola logistiky a chemie, U Hradiska 157/29, Olomouc Veřejná škola, Olomoucký kraj szturcova@sslch.cz</p>	<p>1. Ano, v průběhu května se účastní první ročníky chemických i ekonomických oboru po jednotlivých třídách. 2. Ano, chemici mají domluvenou exkurzi u chemiků. 3. Ano, exkurze je po domluvě a koresponduje s ŠVP 4. 1. ročníky - aplikované chemie 2. třídy - logistické a finanční služby - provoz a ekonomika dopravy - manipulace poštovního provozu - sportovní management</p>
	<p>Střední průmyslová škola Hranice,</p>	<p>Náplň se týká oboru Požární ochrana 39-08-M/01</p>

	Studentská 1384, Hranice Veřejná škola, Olomoucký kraj sps@sps hranice.cz	1. Ano, navštěvujeme hasičské stanice formou exkurzí olomouckého, zlínského, moravskoslezského a jihomoravského kraje. 2. Po dohodě s jednotlivými stanicemi. 3. Ano, ŠVP oboru bylo sestaveno v úzké spolupráci s HZS. 4. Všechny 4. ročníky oboru PO.
8	Pardubický kraj	
	Střední průmyslová škola chemická Pardubice, Poděbradská 94, Pardubice Veřejná škola, Pardubický kraj spsch@spsch.cz	
9	Hlavní město Praha	
	Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola, Alšovo nábřeží 82/6, Praha 1 - Staré Město Veřejná škola, Praha voszaszs@szsp Praha1.cz	1. Ano 2. Většinou ano. Škola nastíní výukový cíl, hasiči se snaží vyhovět. 3. Z větší části ano. 4. 2 a 3 ročníky, obor Chemik požární ochrany Petrušek HZS
	Masarykova střední škola chemická, Křemencova 12, Praha 1 Veřejná škola, Praha radana.vojtiskova@mssch.cz	
10	Ústecký kraj	
	Gymnázium a Střední odborná škola dr. Václava Šmejkal, Stavbařů 2857/5, Ústí nad Labem Veřejná škola, Ústecký kraj rottenborn@gym-ul.cz	
	Střední odborná škola technická a zahradnická, Osvoboditelů 1/2, Lovosice Veřejná škola, Ústecký kraj sekretariat@soslovo.cz	
	Střední škola EDUCHEM a.s., Okružní 128, Meziboří Soukromá škola, Ústecký kraj info@educhem.cz	
11	Zlínský kraj	

	Střední průmyslová škola Otrokovice, tř. Tomáše Bati 1266, Otrokovice Veřejná škola, Zlínský kraj pavlacka@spsotrokovice.cz	
12	Plzeňský kraj	0
13	Středočeský kraj	0
14	Kraj Vysočina	0

Zdroj: vlastní

12.5 Dotazování SOŠ v oboru studia „Stavebnictví“, kód 36-47-

M/01

Školy, které se účastní exkurzí, jsou označeny **žlutě**

Školy, které mají zájem, jsou označeny **zeleně**

číslo	Kraj	Provádění exkurzí
1	Jihočeský kraj	
	Střední průmyslová škola strojní a stavební, Komenského 1670, Tábor Veřejná škola, Jihočeský kraj info@sps-tabor.cz	
	Střední průmyslová škola stavební, Resslova 2, České Budějovice Veřejná škola, Jihočeský kraj sps@stavarna.com reditel@stavarna.com	
2	Jihomoravský kraj	
	Střední průmyslová škola stavební Brno, Kudelova 1855/8, Brno Veřejná škola, Jihomoravský kraj skrickova@spsstavbrno.cz	Ne. Pro čtvrté ročníky organizujeme přednášku s "hasiči", týká se ale stavební části řešení objektu s ohledem na požární bezpečnost
	Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Vyškov, Sochorova 552/15, Vyškov Veřejná škola, Jihomoravský kraj info@sos-vyskov.cz hajek@sos-vyskov.cz	Nebylo nabízeno Ne ŠVP stavebního oboru nemá speciálně exkurzi Nebylo to nabízeno
3	Karlovarský kraj	
	Střední odborná škola stavební Karlovy Vary nám. K. Sabiny 159/16, Karlovy Vary Veřejná škola, Karlovarský kraj podatelna@stavebnisko-lakv.cz	Ne Ne Částečně Nedostali jsme nabídku O odbornou exkurzi u HZS zaměřenou na požární prevenci u staveb máme samozřejmě zájem.

	<p>Integrovaná střední škola technická a ekonomická Sokolov Jednoty 1620, Sokolov Veřejná škola, Karlovarský kraj isste@isste.cz</p>	<p>Ne Ne Nevím Nemáme v dlouhodobém vzdělávacím plánu, (exkurze na SOTES, Povodí Ohře)</p>
4	Královohradecký kraj	
	<p>Střední průmyslová škola stavební, Pospíšilova 787/11, Hradec Králové Veřejná škola, Královohradecký kraj a@spsstavhk.cz vo@spsstavhk.cz</p>	
	<p>Střední průmyslová škola stavební a Obchodní akademie arch. Jana Letzela, Pražská 931, Náchod Veřejná škola, Královohradecký kraj podatelna@soanachod.cz</p>	
5	Liberecký kraj	
	<p>Střední průmyslová škola stavební, Sokolovské náměstí 14, Liberec 1 Veřejná škola, Liberecký kraj sekretariat@stavlib.cz</p>	
6	Moravskoslezský kraj	
	<p>Střední průmyslová škola stavební, Opava, Mírová 630/3, Opava Veřejná škola, Moravskoslezský kraj info@spsopava.cz</p>	<p>Ne Času málo – exkurzí mnoho, zatím na to nedošlo</p>
	<p>Střední průmyslová škola stavební, Havířov, Kollárova 1308/2, Havířov Veřejná škola, Moravskoslezský kraj skola@stavha.cz vlastimil.charvat@stavha.cz</p>	<p>Ne Ne Ne Ne Prezentace HZS v areálu školy</p>
7	Olomoucký kraj	

	<p>Střední průmyslová škola Jeseník, Dukelská 1240, Jeseník Veřejná škola, Olomoucký kraj sekretariat@soje.cz</p>	
	<p>Střední škola stavební – HORSTAV, Na Vlčinci 16/3, Olomouc Soukromá škola, Olomoucký kraj reditel@ssshorstav.cz</p>	<p>Ne Ne Nenabízí Nedostali jsme nikdy nabídku</p>
	<p>Střední průmyslová škola a Střední odborné učiliště Uničov Školní 164, Uničov Veřejná škola, Olomoucký kraj unicprum@unicprum.cz sochova@unicprim.cz</p>	<p>Již obor neotevívá. Naše škola již obor Stavebnictví nenabízí. Exkurzí na hasičské stanici kraje se běžně nezúčastňujeme. V minulých letech jsme se pouze mimořádně účastnili akcí a nácviků ochrany obyvatelstva za mimořádných událostí, na které jsme byli případně přizváni.</p>
8	Pardubický kraj	
	<p>Průmyslová střední škola Letohrad Komenského 472, Letohrad Veřejná škola, Pardubický kraj pss.kancelar@pssletohrad.cz sou.kancelar@pssletohrad.cz</p>	<p>Ne Neúčastnila Pokud by byla možnost, rádi bychom ji využili.</p>
	<p>Střední průmyslová škola stavební Pardubice Sokolovská 150, Rybitví Veřejná škola, Pardubický kraj skola@spsstavebni.cz</p>	
9	Plzeňský kraj	
	<p>Střední průmyslová škola stavební, Chodské náměstí 1585/2, Plzeň Veřejná škola, Plzeňský kraj spsstav@spsstav.cz mainzerova@spsstav.cz</p>	<p>Naše škola se exkurzí na hasičské stanici téměř neúčastní. Exkurze proběhla jedna za několik let a to byla domluvená přes známého. Hasičský záchranný sbor v Plzni oficiálně exkurze nenabízí (nebo alespoň jsem nabídku na webových stránkách nenašla) Exkurze u Hasičského záchranného sboru si jako výukový cíl naše škola nestanovuje. Pokud budou exkurze naší školy u sboru vítané, velmi rádi nabídky využijeme</p>

		<p>Ano, realizované exkurze by korespondovali s ŠVP školy</p> <p>Exkurze by byly ideální pro 2. ročník (3. ročník) oboru Stavebnictví a Technické lyceum. Jedno z vyučovaných témat je Typologie budov, exkurze v budově hasičského sboru by byla v této době ideální.</p> <p>Žáci 3. a 4. ročníků mají pravidelnou odbornou praxi, odborná praxe může probíhat na jakémkoliv pracovišti, které se dotýká stavební praxe. Hasičský sbor je vždy účastníkem územního řízení, v některých případech stavebního řízení. Mnoho žáků ve škole jsou také členy sboru dobrovolných hasičů a vím, že jsou v některých obcích velmi aktivní.</p> <p>Možná by nabídky odborné praxe na oddělení stavební prevence žáci uvítali.</p>
	<p>Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Jana Littrowa 122, Horšovský Týn Veřejná škola, Plzeňský kraj sos-souhtyn@sos-souhtyn.cz</p>	<p>Obor již nenabízí</p>
10	Hlavní město Praha	
	<p>Střední odborná škola Jarov Učňovská 100/1, Praha 9 Veřejná škola, Praha sekret@skolajarov.cz kodicek@skolajarov.cz</p>	
	<p>Střední průmyslová škola stavební Josefa Gočára, Družstevní ochoz 1659/3, Praha 4 Veřejná škola, Praha sekretariat@spsgocar.cz katerinamrazkova@centrum.cz</p>	<p>Neúčastní</p> <p>Nestanovuje</p> <p>Nemohu posoudit, protože škola žádných exkurzí tohoto typu nevyužívá ani nevyužívala</p> <p>Nedostatek času, škola se účastní podle jejich zaměření exkurzí - ve stavebních závodech, na stavbách, provádíme architektonické vycházky. Určitě by bylo možné takovou to exkurzi zařadit do našich tematických plánů pro:</p> <p>1. ročníky - poslední týden v květnu, mají celý týden, kdy chodí na exkurze (po různých výrobních závodech)</p> <p>2. ročníky předposlední týden v červnu - 1 den na exkurzi</p>

		3. ročníky předposlední týden v červnu - 2 dny na exkurzi Do těchto termínů a časů by se exkurze dala zařadit, aniž by se narušil chod jednotlivých předmětů
	Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební, Praha 1, Dušní 17 Dušní 900/17, Praha 1 Veřejná škola, Praha spsdusni@spsdusni.cz	
11	Středočeský kraj	
	Střední průmyslová škola stavební a Obchodní akademie, Cyrila Boudy 2954, Kladno Veřejná škola, Středočeský kraj skola@sosik.cz	Ne
	Střední průmyslová škola stavební, Českoobrátská 386/54, Mělník Veřejná škola, Středočeský kraj skola@spss-mel.cz horackova.j@spss-mel.cz	Ne Ne Není v ŠVP školy --- Tuto nabídku nedostáváme ---
	Střední průmyslová škola a Vyšší odborná škola, Příbram II, Hrabákova 271 Hrabákova 271, Příbram Veřejná škola, Středočeský kraj zavodny@spspb.cz	Ne Ne Ne Ne Není v ŠVP Ne
12	Ústecký kraj	
	Střední průmyslová škola stavební a Střední odborná škola stavební a technická, Čelakovského 250/5, Ústí nad Labem Veřejná škola, Ústecký kraj sts@stsul.cz stefl@stsul.cz zavoralova@stsul.cz	
	Střední škola technická, Most Dělnická 21, Velebudice, Most Veřejná škola, Ústecký kraj	Ano, naši žáci mají u HZS, ÚO Most povinnou odbornou praxi

	sstmost@sstmost.cz	Částečně ano. Ovšem vhodná témata exkurzí, přednášek atd. pro naše žáky nám doporučí pověřené osoby HZS Ano Odborná praxe u HZS probíhají povinně u všech žáků 3. ročníku oboru Bezpečnostně právní činnost --- V příštím roce se stanice HZS bude rekonstruovat a žáci už odbornou praxi nebudou moci plnit jako dosud. Eliška Angelov
	Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola strojní, stavební a dopravní, Děčín Čsl. armády 681/10, Děčín Veřejná škola, Ústecký kraj info@prumkadc.cz miroslav.dlask@prumkadc.cz	
13	Kraj Vysočina	
	Střední škola stavební Třebíč, Kubišova 1214/9, Třebíč Veřejná škola, Vysočina info@spsstrebic.cz holcapek@spsstrebic.cz	
	Střední škola stavební Jihlava, Žižkova 1939/20, Jihlava Veřejná škola, Vysočina info@ssstavji.cz	
14	Zlínský kraj	
	Střední průmyslová škola Zlín, Třída Tomáše Bati 4187, Zlín Veřejná škola, Zlínský kraj reditel@spszl.cz pili- kova@spszl.cz	
	Střední průmyslová škola stavební Valašské Meziříčí, Máchova 628/10, Valašské Meziříčí Veřejná škola, Zlínský kraj skola@spsstavvm.cz	

Zdroj: vlastní

Evidence výpůjček

Prohlášení:

Dávám svolení k půjčování této bakalářské práce. Uživatel potvrzuje svým podpisem, že bude tuto práci řádně citovat v seznamu použité literatury.

Jméno a příjmení: Zuzana Košťálová

V Praze dne: 10. 05. 2020

Podpis:

Jméno	Oddělení/ Pracoviště	Datum	Podpis